

N:o 14.

Loppiaisena.

Evank. Matt. 2: 1–12.

Koska siis Jeesus syntynyt oli Betlehemissä Juudaan maalla, kuningas Herodeksen aikana, katso, tietäjät tulivat idästä Jerusalemiin, ja sanoivat: Kussa on se äsken syntynyt Juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan. Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän kaikki Jerusalem hänen kanssansa. Ja kokosi kaikki ylimmäiset papit, ja kirjanoppineet kansan seassa, ja kyseli heiltä, kussa Kristuksen syntymän piti. Ja he sanoivat hänelle: Betlehemissä Juudaan maalla; sillä niin on profeetan kautta kirjoitettu: Ja sinä Betlehem Juudaan massa, et sinä ole suinkaan vähin Juudaan pääruhtinasten seassa, sillä sinusta on tuleva se ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman. Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa ja tutkisteli visusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi. Ja lähetti heidän Betleheemiin, ja sanoi: kysykää visusti lapsesta; ja koska te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä. Koska he olivat kuninkaan kuulleet, menivät he matkaansa; ja katso, tähti, jonka he olivat nähneet idässä, kävi heidän edellensä, niin kauvan kuin hän edellä käyden seisahtui sen paikan päälle, jossa lapsi oli. Koska he tähden näkivät, ihastuivat he sangen suurella ilolla. Ja menivät huoneeseen, löysivät lapsen äitinsä Maarian kanssa: maahan lankesivat ja rukoilivat häntä, ja avasivat tavaransa ja lahjoittivat hänelle kultaa, ja pyhää savua ja mirhamia. Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta; ja he menivät toista tietä omalle maallensa.

Tämä evankeliumi soveltuu hyvin epistolaansa ja puhuu **pakanain ruumiillisesta tulemisesta Kristuksen tykö**, joka merkitsee ja alkaa heidän **hengellisestä tulemisestansa**, josta epistola puhuu. Tämä on sangen kauhistuttava ja lohdullinen evankeliumi, **hirmuinen** suurille, oppineille, pyhille ja mahtaville, koska he kaikki järjestään Kristuksen katsovat ylen, **lohdullinen** taas vähäpätöisille ja ylenkatsotuille, joille yksistään Kristus ilmestyy.

Tämän evankeliumin historia.

Ensiksi mainitsee evankelista kuningas Herodesta johdattajakseen mieleemme patriarkka Jaakopin ennustusta, jossa 1 Moos. 49: 10 sanotaan: **Ei valtikka oteta pois Juu-**

dalta eikä lainopettaja hänen jalvoistansa, siihen asti kuin Sankari tulee. Tästä ennustuksesta on selvää, että Kristuksen täytyi juuri silloin tulla, jolloin juutalaisilta riistettiin valtakunta eli hallitus, niin ettei mikään Juudan suvusta polveutuva kuningas tai hallitsija ollut heitä ohjaamassa. Tämä tapahtui nyt tämän **Heroodeksen** kautta, joka ei ollut Juudan suvusta eikä juutalaista verta, vaan oli Edomealainen, muukalainen, roomalaisten juutalaisille asettama kuningas. Juutalaisille oli hän niin vastenmielinen, että hänen täytyi kolmekymmentä vuotta elää vihollisuudessa heidän kanssaan, vuodattaa sangen paljon verta ja surmauttaa juutalaisten etevimmät, ennenkuin sai heidät asettumaan ja kuuliaisuuteen taipumaan.

Kun nyt tämä ensimmäinen muukalainen oli hallinnut kolmekymmentä vuotta ja saanut valtansa niin vahvistetuksi, että saattoi rauhassa istuimellansa istua, ja kun juutalaisten oli täytynyt niin nöyryä, ettei heillä enään ollut mitään toivoa päästä hänestä erilleen, sekä kun Jaakopin ennustus näin oli käynyt toteen, silloin oli aika, silloin tuli Kristus ja syntyi ensimmäisen muukalaisen aikana toteuttaen Jaakopin ennustuksen, kuin olisi hän sanonut tullessaan: Valtikka on otettu Juudalta, muukalainen hallitsee minun kansaani. Nyt on aika minun tulla ja ruveta kuninkaaksi, hallitus kuuluu minulle itselleni.

Näitä **tietäjiä** sanotaan tavallisesti **kolmeksi kuninkaaksi**, ehkä heidän **kolmenlaisen** uhrinsa mukaan. Mutta ei ole tiedossa, oliko heitä kaksi tai kolme vaiko kuinka monta. Varmaan he kuitenkin olivat kotoisin **riikkaasta Arabiasta** tai **Saabasta**. Sen päättämme siitä, että he uhrasivat kultaa, pyhää savua ja mirhamia, jotka kaikki kolme uhria siinä maassa ovat kallisarvoisia. Eikä myöskään sovi ajatella, että he näitä olisivat muualta ostaneet, sillä tapana on juuri noissa itämaissa tuoda kunnianosoitukseksi lahjoja maan parhaista hedelmistä ja omista tavaroista. Samoin Jaakoppikin (1 Moos. 43: 11) käski poikiensa viedä maan parhaita hedelmiä Egyptiin lahjaksi Joosepille. Elleivät nämä olisi olleet heidän maansa hedelmiä, miksi olisivat he sitten tuoneet juuri pyhää savua, mirhamia ja kultaa, jota siinä maassa kasvaa, eikä pikemmin hopeata ja jalokiviä tai jonkun muun maan hedelmiä?

Tästä syystä eivät he myöskään näitä lahjoja uhranneet Kristukselle sillä tavalla, kuin maalauksissa nähdään, että nimittäin yksi olisi uhrannut kultaa, toinen pyhää savua, kolmas mirhamia, vaan kukin antoi kaikkea kolmea laatua yhteisenä persoonallisena lahjana. Lieneekö heitä ollutkin koko joukko, joista

jotkut herrojakin. Samoin tähänkin aikaan joku ruhtinas tai kaupunki lähettää muutamia urhoja lähettiläinään lahjoja viemään Keisarille. Niin tässäkin on tapahtunut.

Niitä joita evankelista tässä sanoo **mageiksi**, kutsumme suomeksi **tietäjät**, mutta emme niillä ymmärrä profeetain tapaisia, vaan yleisen puhettavan mukaan ”tietomiehiä” ja ”tietoaakkoja”, jotka osaavat ihmisille ilmaista kaikenlaisia asioita, tietävät monta salaista taitoa ja harjoittavat monenlaisia taitoja. Heidän taitoansa sanotaan **magiaksi**, jota toimitetaan perkeleen avulla, ei kuitenkaan aivan yhtäläisesti kuin noidat ja lohtijat tekevät. **Magus**, näet, jälittelee oikeita profeettoja, ei kuitenkaan Jumalan Hengen voimasta. Sen vuoksi he joskus osaavatkin oikeaan, sillä heissä ei vaikuta yksistään perkele, kuten noitien laita on, vaan tässä luonnollinen järki ja perkeleen apu ovat yhdessä vaikuttamassa.

Tästä syystä ei olekkaan heidän ihmetyönsä paljasta perkeleen kummittelemista, kuten velhojen, vaan on siinä sekaisin luonnon ja perkeleen vaikutuksia. Sentähden jälittelee **magus** aina luonnollista menetystapaa. Luonnossa on, näet, paljon salaisia vaikutteita; joka näitä osaa käyttää edukseen, hän on tekevinään ihmetöitä tietämättömien silmissä. Samoin tekevät alkemistit kuparista kultaa. Tämöistä luonnon salaista tuntemista omisti Salomonikin paljon Jumalan Hengen kautta ja käytti sitä erinomaisen taitavasti 1 Kun. 3: 25, kun hän tuomitsi kahden vaimon välillä elävästä ja kuolleesta lapsesta tajuttuaan luonnon kaikkein syvimmästä vaikuttimesta, kumpi heistä oikea äiti oli. Samoin käytti Jaakoppi 1 Moos. 30: 37–39 tällaista taitoa saaden aikaan kirjavalla sauvallansa, että paljaita kirjavia lampaita syntyi.

Tämä taito on oivallinen ja aivan luonnollinen. Tästä on saanut alkunsa kaikki, mitä lääkärit ja heidän kaltaisensa tietävät, kirjoit-

tavat ja käyttävät yrttien, hedelmien, metallien, kivien y. m. voimista. Näitä esitetään usein Raamatussakin, joka vertauksissaan käyttää eläimiä, kiviä, puita, yrttejä y. m. Tätä taitoa ovat persialaiset ja arapialaiset sangen suuresti harjoittaneet ja samat itämaalaiset ovat sitä kutsuneetkin, ja se onkin tullut kunnialliseksi taidoksi, joka on kasvattanut viisaita ihmisiä.

Mutta sittemmin ryhtyivät sitä räöpimään siat ja pölkkyvät, kuten kaikelle taidolle ja opille käy; he ovat poikenneet liian kauvaksi pois valtatieltä ja sekoittaneet tähän jaloön taitoon silmäkääntämistä ja noitatempuja tahtoen kuitenkin apinoida ja tapailla tätä samaa taitoa. Mutta kun sitten eivät ole tähän kyenneetkään, ovat he viskanneet oikean taidon nurkkaan, tulivat siten taikureiksi ja velhoiksi, jotka perkeleen avulla ennustelevat ja loihtivat, välistä kuitenkin luonnonkin avulla. Perkele, näet, on paljoa säilyttänyt tätä taitoa, jota hän välistä käyttää tietäjissä, niin että **tietäjä** nykyään on tullut hävettäväksi nimeksi, joka ei muuta merkitse kuin näitä pahan hengen kautta ennustelevia ja loihtivia, vaikka hekin joskus oikeaan osaavat ja saavat avun aikaan, koska luonnon vaikutusta, joka ei voi pettää, siihen sekoitetaan, jota perkele kyllä osaa tehdä.

Tämän vuoksi eivät ole nämä tietäjät kunninkaita, vaan tällaisessa luonnollisessa taidossa oppineita ja kokeneita miehiä. Kuitenkin saattaa epäillä, oliko kaikki heidän taitonsa niin puhdasta, etteivät olisi sen ohessa harjoittaneet paljon loihtimistakin. Sillä vielä tänäkin päivänä toimittelevat nuo itämaalaiset suuria ja monenlaisia taikoja, ja sieltäpä ovatkin, sitten kuin tämä taito on joutunut rappiolle ja sitä ruvettu halveksimaan, taikaukset levinneet koko maailmaan. Erityisesti ovat he kiinnittäneet huomionsa taivaan ja tähtien kulkuun.

Näin on röyhkeä järki kaikkina aikoina hämmentynyt, mitä hyvää on ollut, ja sitte häpeän tuottanut matkimis- ja mestaroimishalullaan, joka sitä ajaa apinoimaan ja tekemään kaikkea, mitä se näkee ja kuulee. Näin matkivat myös väärät profeetat oikeita profeettoja, tekopyhät oikeita pyhiä ja väärin oppineet oikeita oppineita. Ja jos katselee koko maailman menoa, niin huomaa, ettei järjen työ ole mitään muuta kuin paljasta apinoimista, jolla se tahtoen hyvää matkia ainoastaan väärentää kaikki ja viettelee sekä itsensä että kaikki muut.

Siis eivät nämä tietäjät ole olleet keitään muita, kuin mitä filosoofit olivat Kreikassa ja papit Egyptissä sekä mitä nykyään korkeakoulujen oppineet ovat; lyhyesti sanoen: he olivat rikkaan Araapian hengellisiä ja oppineita, aivan samoin kuin jos nyt lähetettäisiin korkeakoulujen hengellisesti oppineita miehiä lahjojen mukana jonkun ruhtinaan luokse. Korkeakoulut, näet, kehuvat opettavansa tuota luonnollista tiedettä, jota nimittävät filosofiaksi, vaikka se on ei ainoastaan paljasta apinoimista vaan myöskin myrkyllistä eksytystä ja paljasta uneksimista.

Sillä luonnollisella tieteellä, jolla ennen aikaan oli nimenä magia ja nyt fysiologia, opittiin tuntemaan luonnon voimia ja vaikutuksia. Samaan tapaan hirvi sieraimillansa hengittäen vetää esiin kivenraosta käärmeitä, jotka se kuolettaa ja syöpi, ja sitten myrkyn suuressa poltteessa himoitsee raikasta lähdetä, kuten Ps. 42: 2 kuvataan. Samoin myös lumikko houkuttelee käärmeen esille huiskutellen pientä häntäänsä käärmereijän suulla; kun sitten käärme harmistuneena matelee esille, on lumikko reijällä vajjymässä. Kun se nyt katsoo siinä ympärilleen nähdäkseen vihollisensa, iskee lumikko hampaansa käärmeen kaulaan myrkkyrakon viereen ja tappaa näin vihollisensa sen omassa kolossa.

Tätä tiedettä ovat tietäjät tutkistelleet ja siihen on Kristus kätkenyt suuren viisauden, kuinka ihmisen tulee käyttäytyä tässä elämässä. Jos tahtoisimme nyt evankeliumin säntilensä suomentaa, täytyisi meidän sanoa: **luonnontutkijoita tuli idästä eli tietäjiä rikkaasta Araapiasta.**

Muutamia kummastuttaakin, että he niin vähässä päivämäärässä kulkivat tuon pitkän tien, sillä arvellaan heidän tulleen kolmantatoista päivänä Kristuksen syntymän jälkeen, vaikka kartat selittävät, että pääkaupunki Saaba rikkaassa Araapiassa on kuudenkymmenen päivämatkan päässä Välimerestä, johon taas Betlehemistä on ainoastaan noin kolme Saksan peninkulmaa. Mutta tämä ja tällaiset pulmallisuudet eivät minulle paljokaan päänvaivaa tuota, enkä pidäkkään minään uskonkappaleena, että he tulivat kolmantatoista päivänä. Ei sitäkään tarvitse olettaa, että he olivat pääkaupungista Saabasta eli maan äärimmäiseltä seudulta, saattoivathan he hyvästi tulla rajamailta sopivana aikana ja luonnollisella tavalla.

Sillä Maarian täytyi synnyttyään lain mukaan toisten vaimojen tavalla oleskella Betlehemissä kuusi viikkoa kotosalla saastaisena, niin että hänet voitiin siellä hyvästi tavata 20 tai 30 päivän kuluessa. En kuitenkaan tahdo tällä vääräksi väittää yhteistä luuloa, että tämä on tapahtunut ihmisten kautta, kunpa vaan ei ketään pakoteta tällaista pitämään uskonkappaleena, niinkuin on tehty ja on ollut tapana tehdä monessa samanlaisessa tapauksessa. Minkä Pyhä Raamattu jättää mainitsematta, sitä ei ollenkaan tarvitse pitää uskonkappaleena.

Evankelistan ajatus on siis tämä: Kun Kristus oli syntynyt Heroodeksen, ensimmäisen vieraan kuninkaan hallituksen aikana ja ennustettu aika oli täytetty, katso, silloin tapahtuikin tämä suuri ihme. Häntä, jota omai-

set, oman maan asujamet ja kansalaiset eivät tahtoneet hakea ja tuntea, häntä hakivat tuollaiset muukalaiset vieraasta kansasta. Hänen luokseen, jota korkeasti oppineet ja papit eivät tahtoneet tulla kumartamaan, hänen luokseen tulee tietäjiä ja tähteintutkijoita. Olihan tämä suuri häpeä koko Juudan maalle ja kansalle, että vaikka Kristus oli syntynyt heidän keskuudessaan, piti heidän kuitenkin saada se tietää kaikkein ensiksi vierailta, pakanallisilta, kaukaisen maan miehiltä; olisihan heidän toki Jerusalemissa pitänyt se ennenkin tietämän. Tässä on heille annettu ankara kehoitus tuntemaan ja hakemaan Kristusta. Mutta **heidän niskansa on rautasuoni, ja heidän otsansa on vaskesta**, kuten Jes. 48: 4 heistä sanoo.

Kussa on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoukseen. Teksti ja asianhaarat pakottavat meitä vähän laajemmalti puhumaan luonnon tutkijoista eli luonnontieteilijöistä, koska nämä tietäjät tunnustuksensa mukaan tähdestä olivat saaneet tiedon erään kuninkaan syntymisestä. Tiettyä on, että luonnon tutkiminen osaksi on kaikille ihmisille tunnettua. Minäkin tiedän, että koirankielenheinä on hyvää haavoihin, että kissa ottaa hiiren kiinni, kun se on ravittu, että haukka ottaa peltokanoja, j. n. e; toisella on laveammat tiedot luonnosta kuin toisella joko oman kokemuksensa tai toisten opetuksen kautta. Mutta Jumala ei ole ilmaissut koko luontoa vaan ainoastaan vähäisen osan siitä, jonka tähden järki on tullut uteliaaksi ja tahtoo yhä enemmän tietää. Tästä on saanut alkunsa luonnon oppiminen ja tutkiminen.

Nyt ei ole mahdollista, että järki Aadamin lankeemuksen jälkeen, joka sen on sokaissut, käsittäisi luontoa enemmän kuin kokemus tai Jumalan ilmoitus sallii. Mutta levoton järki ei voi pysyä alallaan eikä tähän tyytyä, se tahtoo kaikki tietää ja nähdä kuin apina. Sentähden

se ryhtyy sepustelemaan ja tutkimaan pitemmälle kuin sille on sallittu katsoen ylönsen, mitä kokemus ja Jumala on sille suonut, eikä kuitenkaan saavuta haettavaansa. Näin tulee kaikki sen oppimiset ja tietämiset paljaaksi eksytykseksi ja narrintöiksi. Tästä on ollut seurauksena, että ihmiset, kun katsoivat luonnollisen tieteen ylönsen tai eivät voineet sitä saavuttaa, jakoivat sen lukemattomiin kappaleihin ja osastoihin.

Muutamat kirjoittivat maasta, muutamat siitä, muutamat tästä, niin ettei kirjojen tekemisellä ja niitten oppimisella ole enää määräkään. Kun he sitten väsyksiin asti olivat maan päällä tutkistelleet, lähtivät he taivasta kohden kiipeemään tahtoen lisäksi vielä tietää taivaan ja tähtien luontoa, josta ei kukaan voi saada mitään kokemusta. Silloinpa vasta oikeen saivatkin siipensä leveälle omiansa pannaan, valhetellakseen, pettääkseen ja jutellakseen syyttömästä taivaasta, mitä ikänensä tahtoivat. Sillä sanotaanhan: Jotka kaukaisesta maasta valehtelevat, ne saavat mielin määrin valhetella, koska heitä ei voida kokemuksen avulla vastaanväittää.

Koska siis ei myöskään kukaan voi taivaaseen ylettyä eikä saada kokemusta heidän opistaan tai erehdyksestään, valehtelevat he yhä rohkeammin ja mielivaltaisemmin. Silloin he opettavat, että joka on syntynyt jonkun tietyn merkin aikana, hänestä tulee muka peluri; joka taas on syntynyt toisen tietyn tähden aikana, hänestä tulee rikas tai viisas mies, tai hän tulee surmatuksi. Samoin jos joku jonakin merkkipäivänä rakentaa, kosii tai lähtee ulos, hänelle pitää käymän niin ja niin. He sanovat taivaan tähtiä sen luontoisiksi, että ne näin määräävät ihmisten kohtaloita aina sen mukaan mihin aikoihin kulloinkin heidän elämänsä ja toimensa sattuvat.

Jumala nähköön, kuinka kaikki tällaiset asiat on alistettu tämän tieteen alle! Tähän on

järki kaikella hartaudella ryhtynyt, koska tässä on tarjona julkeita aika valheita ja koreita hyödyttömiä tarinoita, joissa järki sokeudessaan suurimman huvituksensa löytää. Totuus, näet, ei maistu sille niin hyvältä kuin löpötykset ja valheet.

Viimeiseksi astuivat sitten vasta oikeat sankarit esille, he nostivat silmänsä suoraan ylös eivätkä välittäneet enään tämmöisistä lastentöistä, vaan alkoivat yksin tein tutkia koko maailmaa, mistä se muka saa alkunsa, minne se kulkenee, onko sillä alkua, vai onko ja pysykö se ijankaikkisuudesta ja tokko on myös maailman esimiestä, joka kaikki hallitsisi? Tässä on tuo luonnon jalo valkeus, tuo pakanallinen mestari ja kaikkein luonnonmestarien päämestari, joka nyt kaikkia korkeakouluja hallitsee ja opettaa Kristuksen sijassa, tuo korkeasti kuuluisa Aristoteles. Hän se on opettanut ja opettaa vieläkin, että kivi on raskas ja höyhen köykäinen, että vesi on märkää ja tuli kuivaa. Vielä lisäksi – kuinka erinomaista mestariviisautta – että maa on ylhäällä ja taivas alhaalla, jota muka se todistaa, että puitten ja kaikkien kasvien juuret tunkeutuvat maahan ja oksat kohoavat taivasta kohti. Onhan se nyt ylhäällä, johon ruokaa pistellään, ja se alhaalla, johon ruoka menee, kuten ihmisestä näemme. Sentähden on ihminen ylösalaisin käännetty puu; ja jos siis höyhen lentää, niin se lentää itsestään alaspäin, ja jos kivi putoaa, niin se itsestään putoaa ylöspäin.

Kun hän sitten pääsee puhumaan päämiehestä, päättelee hän maailman ijankaikkisuudesta tämmöisen olleen ja tämmöisenä pysyvän ja kaikkein sielujen kuolevan ruumiin kerralla. Päämies se istuu muka taivaan yläpuolella eikä ollenkaan näe, kuinka asiat käyvät, vaan kuten sokea onni kuvataan, pyörittelee hän ijankaikkisesti taivaanpallon kerran päivässä ympäri, jolloin sitten jokainen kappale osuu sattumalta paikallensa. Tähän on muka

se syynä, että jos hän näkisi kaikki asiat, saisi hän nähdä paljon pahaa ja vääryyttä, josta hän mieliharmiinsa joutuisi. Pysyäkseen sen vuoksi hyvillä mielin, ei hänen pidä muuta näkemän kuin itseänsä ja maailman käsin tunnustellen hallitseman, aivan kuin akka tuudittelee lasta yön pimeydessä.

Tämmöistä se on korkeakoulujen tiede. Joka tätä osaa tai opettelee, hänelle painetaan ruskea hattu päähän ja sanotaan: ”Arvoisa herra tieteilin ja filosofian maisteri” (**Magister artium et Philosophiae**). Mutta joka tätä tiedettä ei taida, hän ei voi muka olla mikään **Theologus** (jumaluusopin harjoittelija), ei ymmärtää Pyhää Raamattua, niin että hänen täytyy olla vääraoppinen ja mahdoton koskaan kristityksi tulemaan. Sano sinä minulle, miksi meidän sitten täytyy kansaa sanoa? Ei ne ole tietäjiä, ei velhoja eikä silmäkääntäjiä, vaan riivatuita, hulluja ja mielettömiä ihmisiä. Näetkös siis, eikö Kristus ole kohtuuden mukaan meille maksanut, kun me kiittämättöminä hänen armossaan olemme ylönkatsoneet evankeliumin. Hän on siihen määrään sallinut meidän joutua näin törkeitten ja häpeällisten perkeleen ilveitten valtaan, niin ettemme ainoastaan tällaista hyväksy vaan vielä päälliseksi sellaista tavoittelemmekin suurella työllä, vaivalla ja kulutuksella muka suurenakin viisautena.

Tätä kaikkea on Paavali ennustanut, kun hän Gal. 2: 8 sanoo: **Katsokaat, ettei joku teitä viettele philosophian ja turhain jaaristusten kautta, ihmisten opin ja maailmallisten säätyjen jälkeen, ja ei Kristuksen jälkeen.** Samoin 1 Tim. 6: 20, 21: **O, Timoteus, kätke se kuin sinulle uskottu on, ja vältä turhia ja kelvottomia juttuja ja niitä riitoja, kuin väärin kerskatusta taidosta tulevat: Josta muutamat paljo pitävät ja uskosta eksyneet ovat.**

Tässä kiroo apostoli ankarasti selvin sanoin korkeakoulujen opin, ettei mitään asetetaisi Kristuksen oppia vastaan, koska hän tahoo kaiken, mitä ei ole Kristuksesta, vältettäväksi. Jokaisen taas täytyy tunnustaa, ettei Aristoteles, tuo korkeakoulujen ylin mestari, ole ainoastaan mitään opettamatta Kristuksesta, vaan latelee, kuten sanottu, paljaita sellaisia narrimaisia asioita, että apostoli syystä on käskenyt meitä pysymään siinä opissa, joka meidän haltuumme on uskottu, ja sanoo Aristoteleen luonnollista tiedettä epäkristilliseksi turhaksi sanatulvaksi ja lisäksi vielä Kristuksen opin vastakohtaksi, vaikka sitä kylläkin väärin ylistetään. Kuinka olisi hän voinut selvemmin lausua, kuin sanomalla sitä **väärin kerskatuksi tiedoksi**. Korkeakouluissa ei mitään pidetä suuremmissa kunniaissa kuin Aristoteleen tiedettä, ja kumminkin on sen ylistäminen väärää, koska kuitenkin tuo tiede on aivan Kristuksen opin vastaista, jopa vaan keksittykin sen hävittämiseksi.

Sentähden, ihmiskulta, heitä pois tuo luonnollinen tiede. Jos et tiedä, mikä voima on jokaisessa tähdessä, kivessä, puussa, eläimessä eli kaikissa luontokappaleissa, jonka tuntemista luonnollinen tiede tavoittelee, kun se parasta on tavoittelemassa, niin tyydy siihen mitä sinulle kokemus ja yhteinen tietomäärä opettaa. Ei ole mitään tappiota se, ettet kaikkia tiedä; siinä on kylläksi, että tiedät tulen kuumaksi, veden kylmäksi ja kosteaksi sekä talvella toiset työt tehtäväksi kuin suvella. Tiedä siinä olevan itsellesi kylliksi, jos osaat oikein hoitaa peltosi, karjasi, talosi ja lapsesi; siinä on sinulle vallan riittävästi luonnollista tiedettä. Ajattele sitä, kuinka ainoastaan Kristuksen käsittäisit, hän se on sinulle näyttävä, mikä sinä olet ja mihin sinä kykenet. Näin tulet sinä tuntemaan Jumalan ja itsesi, josta ei kenelläkään luonnonmestarilla eikä luonnon-

tieteellä ole yhtään kokemusta, kuten P. Paavali 1 Kor. 2: 8 opettaa.

Mutta palataksemme tekstiin, sinä kai sanot: Niinpä niinkin, vaan sanoohan kuitenkin tämä evankeliumi, että nämä tietäjät eräästä tähdestä olivat saaneet tiedon erään kuninkaan syntymisestä, joka seikka todistaa, että tähtitiede on oppimisen ja tietämisen arvoista, koska Jumala itse auttaa siihen antaen tähden nousta näkyviin, jonka kautta hän tietäjiä kehoittaa ja opettaa. Vastaus: Jos pysyt ainoastaan esimerkissä ja otat huomioosi, minkä opetuksen nämä tietäjät saivat tähdestä, niin teet oikein ja pääset erehtymästä, sillä siitä ei ole mitään epäilemistä, että **aurinko, kuu ja tähdet luotiin olemaan meille merkeiksi ja paistamaan maan päälle**, kuten 1 Moos. 1: 14, 15 kirjoitetaan.

Auringosta opit sinä sen noustessa, että päivä alkaa, sen laskiessa, että päivä on lopussa; kun se on keskitaivaalla, tiedät puoli päivän olevan j. n. e. Se on pantu sinulle ajan ja hetken merkiksi ja mitaksi, jotta voisit työsi ja toimesi sen mukaan järjestää. Samoin kuu ja tähdet yön aikana. Sen lisäksi tarvitset sinä vielä aurinkoa kyntääksesi peltosi ja hoitaaksesi karjasi, sen mukaan kuin lämmin ja kylmä vaihtelevat, voit sinä työskennellä.

Tähän tulee sinun pysähtyä, tämän verran tulee sinun tietää auringosta ja taivaasta; mitä enempää tahdot tietää, se ei ole sinulle tarpeellista ja se on pelkkää utelemista, sen lisäksi on se epävarmaa ja suuremmaksi osaksi erehdyttävääkin. Samoinhan nuo narrit tahtovat tietää, kuinka suuri aurinko on, kuinka etäällä se on maasta, mikä erityinen vaikutus sillä on kultaan, ja joka auringon merkkien aikana syntyy, hänestä tulee viisas ihminen; mutta tämä on narrintyötä sitä enemmän, kun siihen ei tiedetä mitään perustusta.

Vieläkin tulee sinun tietää, että kun aurinko kadottaa valonsa, on se varmasti paha

merkki, jota onnettomuus seuraa, samoin jos komeetti eli pyrstötähti ilmestyy, niin opettaa sinulle kokemus ja Kristus Luukk. 21: 25, että tämmöisten merkkien pitää tapahtuman auringossa ja kuussa, jotka merkitsevät maailman viimeistä onnettomuutta.

Niinpä ovat myöskin merkkejä suuret raajuilmat, salamat, vedentulvat ja tulet ilmassa ja maan päällä. Mutta miten tämä tapahtuu, mitä luonnollista niissä kaikissa lienee, tai mitä töitä ne salaisesti toimittanevat, joihin nähdessä tietäjät harjoittavat ilvetutkimuksiaan, se ei ole sinulle hyödyllistä eikä tarpeellista tietää; se riittää, että huomaat niissä Jumalan vihan ja teet parannuksen. Näinä vuosina onkin tapahtunut ylen määrin auringon pimenemisiä sekä nähty useita merkkejä taivaalla monessa maassa, joten odotettavissa varmaan on suuri mullistus. Samoin merkitsi myöskin pimeminen Kristuksen kärsimisessä onnettomuutta, jommoista ei sitä ennen ollut juutalaisia kohdannut. Erityisiä merkkejä on, jotka Jumala on luonut, mutta ne ovat epätietoisia laadultaan, vaikka niistä ilvehtijät paljonkin jaarittelevat.

Eipä myöskään tämä tähti ollut näille tietäjille mikään muu kuin merkki, eivätkä he sitä muuna käyttäneetkään, kuin merkinä, joksi sen Jumala oli määrännytkin. Älkööt siis tähtien tarkastelijat ja ennustelijat tästä evankeliumista hakeko tukea väärälle tieteelleen ja siitä kerskatko. Sillä vaikka nämä tietäjät muutoin olivatkin ihastuneet samaan tieteseen, eivät he kuitenkaan ole tähteä käyttäneet muuksi kuin merkiksi. Eiväthän he sano, mitä Kristukselle oli tapahtuva, kuinka hänen oli käyvä, eivät sitä kyselekkään; heillä on siinä vaan kylliksi, että suuren kuninkaan merkki on nähtävänä, ja kyselevät vaan, mistä voisivat hänen löytää. Ja Kristus, tukkiakseen tykkänään suun tuollaisilta tuulen pieksijöiltä, loi erinäisen, omituisen, uuden tähden syntymistään varten, etteivät nuot suunsoittajat pääsisi

sitä saastuttamaan ja koskettamaan, niin että jos olisivatkin sanoneet hänen syntyneen tähtien vaikuttaessa, hän olisi silloin voinut heitä vastustaa sanoen: Ei tämä tähti ole kuitenkaan niitä, joista teidän tieteenne lavertelee. Vaikka ihmisten kaikki tulevaiset kohtalot olisivatkin tähdissä, kuten te opetatte, niin ei tässä tähdessä voi mitään tapauksia olla, koska se on aivan uusi ja toisen laatuinen kuin ne, ja koska te ette tästä tähdestä ole ennen mitään kuulleet ettekä tietäneet.

Edelleen: jos ei muista tähdistä mikään ole mitään vaikuttanut Kristuksen kohtaloihin, vaan hänellä on oma uusi tähti, niin saadaan johtopäätökseksi, etteivät ne toisiinkaan ihmisiin nähden mitään vaikuta, sillä onhan hän ihminen kuten toisetkin. Ja vielä: jos tämä uusi tähti ei ole mitään vaikuttanut toisten ihmisten kohtaloihin, koska se juuri äsken syntyi, niin ei se varmaan vaikuta mitään Kristukseenkaan, joka on kaikkein toisten ihmisten kaltainen. Sen vuoksi on paljasta ilveilystä luonnollinen tähtitiede.

Mutta mistä nämä tietäjät arvasivat tämän tähden sitä merkitsevän, että äsken oli varmaan uusi kuningas syntynyt, sitä en voi käsittää. He ehkä olivat historioistaan ja aikakausikirjoistaan saaneet selville, että muutamien kuningasten syntymisestä oli joskus ennen saatu tietoa merkeistä taivaalla tahi tähdissä. Roomalaisten ja kreikkalaisten historiassa havaitaan, kuinka eräiden suurten ruhtinasten ja erinomaisten ihmisten syntymää julistettiin ihmeillä ja merkeillä ilmassa ja taivaalla. Tiesiväthän nämäkin tietäjät hyvin, että Juudaan kansa oli erityinen Jumalan valitsema kansa, jolle Jumala paljon erinomaisempaa teki ja oli tehnyt kuin kenellekään muulle kansalle. Koska siis tämä tähti oli erityisesti iloista huomiota herättävä, niin he varmaan ajattelivat Jumalan antaneen juutalaisille uuden kuninkaan. Mutta sitä, että

heillä olisi ollut tietoa Bileamin 4 Moos. 24: 17 lauseesta: **Tähti nousee Jaakopista**, ei mikään pakota ajattelemaan, sillä siinä puhutaan pikemmin Kristuksen hengellisestä nousemisesta, ja on Kristus itse tuo tähti. Ketä ei tämä tyydytä, hän ajatelkoon mitä tahtoo; heillä oli ehkä tietoa jumalallisesta ilmoituksesta.

Eivät he myöskään ensi hetkellä pitäneet tätä kuningasta Jumalana, vaan yleisen tavan mukaan ajallisena kuninkaana, jommoisena rikkaan Arapian kuningatar piti Salomonian käydessään hänen luonansa vieden hänelle maansa lahjoja. Sentähden tulevat nämäkin pääkaupunkiin Jerusalemiin toivoen löytävänsä kuninkaallisen hovin ja komeuden. Sillä tähti, jonka he Juudaan maan kohdalla olivat nähneet, kun vielä olivat rikkaassa Araapiassa, katosi sittemmin, niin etteivät sitä matkallansa nähneet, ennekuin kulkiessaan Jerusalemista Betlehemiin, kuten evankeliumi kertoo.

Mutta kun he sanovat: **Me näimme hänen tähtensä**, eivät he sillä tarkoita Kristuksen tätä luoneen, vaan että se oli olemassa ainoastaan hänen syntymisensä merkiksi. Samoin vieläkin tähteintutkijat sanovat kunkin ihmisen merkiksi sitä, jonka aikana kukin on syntynyt, vaikka eivät sano sitä hänen luomakseen. Sillä Kristuksen jumaluus pysyi tuntemattomana hänen taivaaseen astumiseensa saakka, vaikka sitä kohta monta kertaa viittamalla ilmaistiin. Niinpä he kun tahtovat häntä kumartaa, noudattavat kuten Raamatusta huomaamme itämaalaisten tapaa kumartaa kuninkaita, vaikka ei heitä pidettykään jumalina. Raamattu sanoo heidän maahanlankeemistaan kuningasten edessä ja kunnioittamistaan kumartamiseksi, omistaen tällaiset kunnianosoitukset sekä Jumalalle että ihmisille kuin myös arvonimet: herra, kuningas ja Jumalakin kuten 2 Moos. 7: 1 sanotaan Moosekselle: **Katso, minä olen asettanut sinun Pharaon**

Jumalaksi, (ja Ps. 82: 6:) Minä tosin sanoin: te olette Jumalat.)

Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyivät hän ja kaikki Jerusalemin kansansa. Mistä syystä he hämmästyivät? Odottivathan juutalaiset kuitenkin Kristusta, jonka heille Jumala oli luvannut, kuten jo edellä on sanottu 1 Moos. 49: 10. Elihan Simeoni ja Anna sekä epäilemättä monta muutakin pyhää ihmistä siihen aikaan Jerusalemissa odottaen Kristuksen tulemistä ja siitä iloiten. Herodeksen peljästyminen on kyllä selvä syy: hän pelkäsi kuningasvaltaansa, koska hän hyvin tiesi olevansa muukalainen sekä ettei hänellä ollut mitään hyvää juutalaisilta odotettavana; tiesipä hän myöskin hyvästi, että juutalaiset odottivat Kristusta, joka oli heidät vapauttava, kuten Mooses oli tehnyt. Herodeksen täytyi omassatunnossaan peljätä kapinan syttyvän häntä vastaan ja joutuvansa vallasta pois sysätyksi. Toiselta puolen pelkäsivät taas juutalaiset Herodesta ja Roomalaisia, koska paljon verta oli vuotava, jos mieli uutta kuningasta saada. He olivat, näet, jo ennen sangen onnettomasti pitäneet puoltaan roomalaisia ja Herodesta vastaan ja heidän oli käynyt kuin Israelin lapsille Egyptissä. Kun Mooseksen nimittäin piti heitä johdattaman ulos, niin heitä ruvettiin vainoamaan entistä ankarammin, jolloin he heti napsivat Moosesta vastaan; tämä oli heidän heikon uskonsa merkki, ja samoin osoittaa tämäkin Jerusalemin hämmästyminen sellaista epäuskoa, että he ennemmin turvautuivat inhimilliseen valtaan kuin jumalalliseen.

Mutta pyhät ihmiset eivät pelästyneet, vaan iloitsivat. Kun nimittäin evankelista sanoo **koko kaupungin** Herodeksen mukana hämmästyneen, ei sillä ole tarkoitettu kaikkia kaupungin asukkaita eli kuntalaisia, vaan on siinä noudatettu Raamatun puhetaapaa. Jos siinä mainitaan ainoastaan kaupunkia eikä

myöskin asukkaita, ei sillä tarkoiteta kaikkia siellä asuvia, vaan enintään ja suurinta osaa niistä. Samoin Joosuan kirjassa monta kertaa on kirjoitettuna, että hän hävitti kaupungin, johon lisätään hänen tappaneen kaikki tyyni, mitä asukkaita ja eläviä siellä oli.

Ja kokosi kaikki ylimmäiset papit ja kirjanoppineet kansan seassa ja kyseli heiltä, kussa Kristuksen piti syntymän. Ja he sanoit hänelle: Betlehemissä Juudan maalla, sillä niin on profeetan kautta kirjoitettu: ja sinä Betlehem Juudan maassa, et sinä ole suinkaan vähin Juudan pääruhtinasten seassa, sillä sinusta on tuleva se ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman. Tässä kysymme, miksi ei Kristus johdattanut näitä tietäjiä tähden avulla Betlehemiin asti, vaan antaa nyt jo tunnettua syntymäänsä Raamatussa tiedustella? Tämä tapahtuu sen vuoksi, että opettaisi meitä Raamatussa pysymään eikä seuraamaan omia arveluitamme eikä kenenkään ihmisen opetusta, sillä ei hän tahdo Raamattuansa turhanpäiten annetuksi; siinä tahtoo hän olla löydettävissä eikä muualla missään. Joka sen ylönkatsoo ja syrjäyttää, hänen ei pidä eikä hän ole häntä koskaan löytävä.

Niinpä olemme jo edelläkin (Luukk. 2: 12) kuulleet, ettei enkeli antanut paimenille merkiksi Maariaa eikä Jooseppia eikä ketään muuta ihmistä, olipa kuinka pyhää tahansa, vaan ainoastaan **siemen ja kapalot**, joihin käärittynä hän makasi seimessä. Se on: profeetain kirjoituksiin ja lakiin on hän käärittynä, niistä yksin hänet löydetään, ne hänestä puhuvat ja todistavat ja ovat hänen varma merkkinsä, kuten hän itse Joh. 5: 39 sanoo: **Tutkikaat Raamatuita, sillä niissä te luulette teilleen ijankaikkisen elämän olevan: ja ne ovat, jotka todistavat minusta.** Ja Room. 3: 21 Paavali: **Mutta nyt on se vanhurskaus,**

joka jumalan edessä kelpaa, ilman lakia julistettu, lain ja profetain kautta todistettu.

Samoin olemme myöskin kuulleet **Simeonin** ja **Annan** merkitsevän Raamattua, joka Kristuksen osoittaa ja kantaa käsivarsillaan. Ja Luukk. 16: 29–31 mukaan ei Abraham myöntänyt rikkaalle miehelle helvetissä, että Latsarus olisi lähetetty hänen veljiensä luokse, vaan näyttää heidät Raamattuun sanoen: **Heillä on Mooses ja profetat. Ellei he Moosesta ja profetoja kuule, niin ei he myöskään usko, jos joku kuolleista nousisi ylös.**

Vastoin tätä Raamatun luotettavuutta ja jumalallista oppia ovat nykyään meidän oppineemme suunnitelleet monta tapaa muka totuuden perille päästäksemme. Niistä täytyy meidän luetella muutamia, jotta tietäisimme niitä välttää.

Ensiksi ovat he sommitelleet lukemattomia ihmisten keksimiä lakeja, asetuksia, uskonkappaleita ja oppeja, jommoisia ovat **hengellinen oikeus** ja muiden senkaltaisten **yhdyskuntien säännöt**, jotka epäilemättä eivät ole Kristuksen kapaloaatteet eikä seimi, eivät liioin Simeoni ja Anna. Paavali onkin meitä ahkerasti varoitellut semmoisia oppia välttämään, jotta me pysyisimme Jumalan sanassa ainoastaan. Kaikki ihmisopit, näet, ovat vaarallisia ja johdattavat lopuksi uskosta pois, niinkuin Salomonin viettelivät vieraat vaimot. Paavali Tiit. 1: 14 osoittaa sitä sanoen: **Ihmisten käskyt kääntävät pois totuudesta.**

Mutta jos joku viljelee ihmisoppeja kuten ruokaa, juomaa ja vaatteita, niin ei niistä vahinkoa lähtisi. Ei kukaan syö, juo eikä vaateta itseänsä sen vuoksi, että siten tulisi hurskaaksi ja autuaaksi, sillä tällainen ajatus tai aikomus olisi törkeätä hulluutta jokaisen mielestä, vaan ajattellessaan ja pyrkiessään hurskaaksi tulla katsoo hän ainoastaan sitä, uskooko hän lujasti Kristukseen, jonka kautta hän tulee

hurskaaksi ja autuaaksi. Tämöinen ajatus on oikea ja tarkoitus hyvä.

Jos siis joku paastoo, toimii, pitää munkki- tai pappis-pukua tai täyttää yhdyskuntansa säännöt sekä pitää tämän samanarvoisena kuin syömisen ja juomisen, tarkoittamatta senvuoksi hurskaaksi tulemista, vaikka näitä tekeekin, ja ollen myöskin pahentumatta, vaikka näitä laiminkin lyö tietäen ainoastaan uskon kautta hurskaaksi tulevansa, hän menettelee ja tekee oikein, häntä vahingoittavat ihmisopit yhtä vähän, kuin syöminen, juominen tai vaatehtiminenkaan. Mutta missä on niitä, jotka näin tekevät? Tuhannessa tuskin yhtäkään, sillä he hokevat kaikki yleisesti: voipas toki, eikö minun pitäisi olla hurskas ja päästä autuaaksi tämmöisen elämän, munkkikunnan, asetuksen ja työn avulla, miksi niissä sitten hyörisin, minä suuri houkkio. Mahdollista siis ei ole, etteivät ihmisopit poikkeuttaisi pois totuudesta, kuten Paavali sanoo. Sillä näistä kahdesta täytyy toisen tapahtua: **joko** katsotaan nämä ylön ja hyljätään kuultaessa, ettei niiden kautta tullakaan hurskaaksi ja autuaaksi, **taikka** kietovat ne omantuntomme ja ajatuksemme pauloihinsa ja tappavat ne, jos luullaan, että ne tekevät hurskaaksi ja ovat sen vuoksi pidettäviä. Tässä tapauksessa, näet, täytyy uskon hukkoa ja sielun kuolla, koska ei ole mitään apua eikä pelastusta.

Sillä ei usko voi pysyä eikä kärsiä, että arvelemme ja päätämme minkään muun olevan hyödyllistä ja tarpeellista hurskaaksi tulemiseen kuin sen ainoastansa. Kenellä siis usko on, hän ei voi ihmislakeja pitää minkään arvoisina, vaan noudattaa niitä kuinka ja milloin tahtoo, on täydellisesti niiden vallitsija. Mutta joka ihmislakia ilman uskoa pitää, hän ei voi uskoa käsittää, hän pysyy ijankaikkisesti ihmisoppien orjana eikä tee koskaan mitään hyvää työtä, kuten Paavali Tiit. 1: 16 sanoo. Senhäden täytyy pysyä paljaassa puhtaassa Raa-

matussa, joka yksistään opettaa Kristusta, sekä kuinka me häneen uskomalla tulemme hurskaiksi ja siten vapaaehtoisesti teemme kaikkia töitä lähimmäisemme hyväksi, niin kuin monta kertaa on sanottu.

Toiseksi asettavat ne meille pyhimystarinat ja esimerkit seurattaviksi, joilla myöskin tukevat ja perustelevat ihmisoppejaan. Näin totisesti vietellään ja turmellaan lukemattomia sieluja; näin poiketaan niin salaa pois Raamatusta ja uskosta, ettei sitä kukaan huomakaan. He asettavat eteemme P. Benediktuksen, Gregoriuksen, Bernhardin, Augustiinuksen, Fransiskuksen, Dominikuksen ja useita suuria pyhiä, joiden ei kukaan voi kieltää olleen pyhiä, ja jotka tosin ovat eläneet sellaisissa ihmisopeissa ja yhdyskunnissa ja tulleet pyhiksi. Sano minulle, kuinka voi yksinkertainen sydän kestää tällaisia kolauksia ja pysyä uskossa? Sillä täytyy olla apostolinen ja evankeliumillinen henki, joka tässä kestää. Voi kuinka suruttomia he ovat, ja kuinka syvälle he loiskahtavat, kun pystyttävät tuollaiset pyhät esikuvaksemme luullen hyvätkin lyhdyt sytyttäneensä paistamaan.

Jos nyt sanoisin heille: Tuollaiset pyhät myöskin söivät, joivat, nukkuivat ja käyttivät vaatteita, eikö siis myöskin tarkoiteta, että panisimme toimeen ruokakunnan, juomakunnan, nukkumakunnan ja pukukunnan? Niin he vastaavat: Eiväthän rakkaat isät tätä tehneet tullakseen sen kautta hurskaaksi, kuten muuta menoansa harjoittaessaan, jonka pitivät hyvänä ja pyhänä tienä. Tähän taas minä vastaan: Jos sinä sanot rakkaiden isien sellaisen menonsa kautta tulleen hurskaammiksi kuin syömisellä, juomisella, nukkumisella ja vaatehtimisellaan, niin erehdyt ilmeisesti. Jumala, näet, on tarkasti pitänyt huolta siitä, ettei ole ketäkään pyhää kunnioittanut yhdelläkään ihmeellä heidän töittensä tähden, vaan he ovat kaikki olleet täynnä henkeä ja uskoa.

Mutta sinäpä et välitäkään mitään heidän uskostaan ja hengestään vaan takerrut heidän ulkonaiseen ihmiseensä. Tämä on aivan samaa, kuin joku hourailija ei elämänsä aikana muuta tekisi kuin nukkuisi, kun on kuullut P. Bernhardin kerran nukkuneen, ja mielisi siten hurskaaksi ja autuaaksi tulla. Sentähden tehdään pyhille vääryyttä, kun esitellään heidän pitäneen kaikenlaisia asetuksia siinä tarkoituksessa, että sen kautta olisivat tulleet hurskaiksi ja autuiksi, ja petetään näin kansaa rakkaiden pyhien elämällä ja nimellä.

Mutta sinä sanot: He ovat kuitenkin ne pitäneet eivätkä ole niitä hyljänneet, eivätkä niinkään vähäpätöisiksi niitä arvanneet kuin sinä opetat arvaamaan. Minä vastaan: Ei sovi sinun eikä minun tuomita heidän ajatuksiansa ja sydäntänsä, mutta sen sanomme, ettei mahdollonta ole, että he pitivätkin niitä liian suuressa arvossa. Mutta tässä ovat he ihmisinä erehtyneet, sillä täytyyhän jokaisen tunnustaa, että myöskin rakkaat pyhät ovat hairahtuneet ja tehneet syntiä. Sentähden tahtoo Jumala, että ainoastaan hänen sanaansa pidettäisiin silmällä, eikä seurattaisi rakkaiden pyhien esimerkkiä pitemmälle, kuin Jumalan sana myöntää. Mutta milloin hekin ihmisinä noudattivat omaa mieltään tai ihmisoppeja, silloin tulee meidän ottaa seurattavaksi hurskas Sem ja Jaafet, jotka peittävät isänsä Noan hävyn eivätkä siitä pahan Hamin tavalla saarnaa ja juorua. (1 Moos. 9: 22, 23). Meidänkin tulee siis olla vaiti tammöisten pyhien heikkouksista eikä niitä levitellä, vaan noudattaa heidän väkevyyttään.

Ei ole ollenkaan ihmeellistä, että rakkaat pyhät tässä ovat kompastuneet ja hairahtuneet. Kristuksen ja uskon tunteminen on, näet, niin korkea ja suuri asia, että ainoastaan Jumalan armon pitää se meissä vaikuttaman, **ei liha eikä veri ilmoita siitä mitään, mutta yksistään Isä, joka on taivaissa**, kuten Kristus Matt.

16: 17 todistaa. Onhan suurempiakin pyhiä tämmöisessä asiassa erehtynyt kuin P. Augustinus, Benediktus, Gregorius ja muut sellaiset. Olihan jo apostolienkin aikana sellaisia opettajia, joita vastaan P. Paavali kaikissa epistolissaan kirjoittaa, että uskossa pitää kiinni riiputtaman ennen kaikkia töitä ja opettajia.

Vielä enemmän saatat ihmetellä, että koko kristillinen seurakunta vielä aivan alussaan ja tuoreimmillaan ollessaan on tässä asiassa erehtynyt, niin että ainoastaan P. Paavali, Pietari ja Barnabas vastustivat toisia väittäen, ettei mitään lakia eikä työtä tarvita hurskaaksi tulemiseen, jonka kaikki P. Luukas Ap. Tek. 15: 6 selvästi kertoo.

Nyt oli tässä niin suuria pyhiä kuin apostolit ja heidän opetuslapsensa, ja kuitenkin he kovasti siitä pitivät kiinni ja olisivat siihen mieleen jääneetkin, että laki ja työt ovat tarpeellisia autuuteen, elleivät P. Paavali ja Pietari olisi tätä vastustaneet. Eivätkä nämä itsenkään olisi olleet asiasta selvillä, ellei Jumala taivaasta ihmetyöllä olisi todistanut todeksi sitä ajatusta, että ainoastaan usko on hyödyllinen ja tarpeellinen autuaaksi tulemiseen, kuten Ap. Tek. 10: 43 luetaan.

Mutta vaikka nyt Pietari sen tiesikin ja itse oli sitä puollustanut, hairahtui hän kuitenkin Antiokiassa eikä käyttänyt sellaista vapautta oikein, niin että P. Paavali yksin häntä vastusti, kuten hän Gal 2: 11 kertoo. Ei niin että Pietari olisi luullut täytyvänsä lakia pitää, vaan hän ei heti käyttänyt hyväkseen sitä vapautta, jonka hyvin tiesi itsellään olevan, arvellen täytyvänsä karttaa sitä toisten vuoksi. Tämä ei kuitenkaan ollut oikein ja hän saikin siitä nuhteita P. Paavalilta.

Ihan joutavaa on sen vuoksi esittää noudatettavaksi esimerkiksi, mitä pyhät ovat tehneet Raamatun ohella ja sen lisäykseksi. Se viepi yhtä paljon harhaan, jopa pahemminkin

kuin minkään väärauskoisen tai väärän opettajan eksytys, sentähden että totinen oikea pyhyys aivan liiaksi kaunistaa sellaista puutteellisuutta; ja Jumala salliiikin sellaista pysyttääksensä meitä ainoastaan Raamatussaan ja opissaan, jonka ulkopuolella ei ole mitään elämää eikä valkeutta, vaikkapa kaikki enkelitkin opettaisivat.

Kolmanneksi tuovat he esiin pyhain isäin selityksiä Raamatusta. Niissäkin pitäisi muka valoa olla, näihin he nyt iskevät kynsin hampain kiinni arvellen siinä löytäneensä jotain, jota muka ei kenenkään käy hylkääminen. He estelemistään estelevät meitä pääsemästä pelkkään Raamattuun sillä tekosyyllä, että Raamattu muka on hämärä, ja synnyttää paljon väärauskoisia. Eikö tämä ole kaiken jumalanhäväistyksen korkein huippu? Mutta kuka heille sanoo, etteivät isätkin ole hämäreitä? Tai kuka takaa meitä siitä, etteivät isätkin ole selityksissään erehtyneet? Onhan ilmeistä, että he ovat usein erehtyneet, usein itseään vastustavat, usein ovat toisiaan vastaan ja ani harvoin yksimielisiä. Jumala sallii tämän ja tekee näin sellaisten pyhain selitykset luotettaviksi ehkäistäkseen kaikilta puolilta meitä poikkeamasta pois hänen Raamatustaan. Siitäkin huolimatta tahdomme luiskahtaa pois emmekä pysy aisoissa.

Tietäkäämme siis sen olevan valhetta, kun he sanovat: Isät valaisevat hämärätä Raamatua. He tekevät tässä isille vääryyttä ja valehtelevat heistä. Ei isäin tehtävä ole valaista Raamattua omilla mietelmillään, vaan esittää selkeätä Raamattua ja todistaa siis Raamattua Raamatulla ilman mitään omia lisäyksiä.

Mutta että villitsijöitäkin Raamatusta syntyy, on totta; mistäpä muualtakaan niitä tulisi? Mutta ei ole ainoatakaan toista kirjaa, joka uskoa enemmän opettaa, kuin Raamattu. Samoin kuin siis ei yksikään voi tulla kristityksi muuten kuin Raamatun johdatuksella, samoin ei

myöskään mitään villitsijöitä muuten synny kuin Raamatun vuoksi. Ainoastaan Kristus on merkki jota vastaan sanotaan, Luukk. 2: 34, johon ihmiset loukkaantuvat, muutamat langeten muutamat nousten. Olisiko hän sen vuoksi hyljättävä ja toinen Kristus asetettava hänen rinnallensa? Jos et sinä oikein käytä viiniäsi ja leipääsi, niin pitääkö sen vuoksi pellot ja viinimäet jättää viljelemättä tai toisten olla semmoisia käyttämättä? Paha henki on Raamatun vihollinen, sen vuoksi on hän tämmöisiä herjauksellaan noiden häväsijäin suun kautta tehnyt sen huonomaineiseksi ja epäluulon alaiseksi.

Mutta mitä opettaa tämä evankeliumi? Ensiksi eivät nämä tietäjät kysele ylimmäisiä pappeja eivätkä sano: missä on Hannas ja Kaifas, tai, kuinka on tämä ja tuo pyhä elänyt, vaan sanovat: **Kussa on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas?** Niin, Kristus antaa heidän meille varoitukseksi harhaillakin ja eksyä, niin että etsivät häntä Jerusalemissa, pyhästä kaupungista, hengellisten, oppineitten ja ylimysten tyköä. Hän ei salli itseään löydettävän pyhällä paikalla eikä pyhain seuroissa. Eikä heille vastatakkaan, mitä ihmisten mietteet, vaan mitä puhdas Raamattu Kristuksesta sanoo. Tämä ainoastaan on löydettävissä pyhain ihmisten luona ja pyhillä paikoilla.

Tällä on meille selvästi osoitettu, että meidän tulee, välittämättä mistään ihmisten töistä, opista, selityksistä ja elämästä, pitää ainoastaan pelkkää Raamattua silmällä ja kaikkien pyhien elämästä ja opista saada selaista opetusta, ettemme anasta itsellemme kaikkea, mitä he opettavat ja elämällään osoittavat, vaan arvostamme sitä ja hyväksymme ainoastaan sen, mikä on Raamatun mukaista. Mikä taasen on heidän omaansa ilman Raamatun vahvistusta, sitä tulee meidän pitää ihmisellisenä ja jättää silleen, kuten P.

Paavali 1 Tessal. 5: 21 meitä opettaa: **Koetelkaat kaikki, ja pitäkää se kuin hyvä on.** Tätä on Mooseskin tarkoittanut laillansa, 3 Moos. 11: 3, 5 Moos. 14: 6, jossa erottelee puhtaat eläimet saastaisista sanoen: **Kaikista kaksisorkkaisista eläimistä, jotka sorkkan-sa kokonaan hajoittavat ja märehähtävät, saatte te syödä.** Tämä tarkoittaa niitä ihmisiä, jotka eivät hajoita sorkkaansa, se on: jotka umpimähkään vaeltavat hyväksyen, mitä vaan eteen sattuu, ja seuraavat sitä. Mutta puhtaita eläimiä ovat ne, jotka hengellisellä erotuksella käsittelevät kaikkea ulkoista menetystä ja oppia niin, että minkä näkevät sopivan yhteen Raamatun kanssa, sen he pitävät, ja minkä taas huomaavat perusteettomaksi Raamatussa ja paljaaksi ihmissepustukseksi, sen he heittävät pois, olkoonpa sitten pyhät pyhistä parhaita.

Ei ole, näet, yhtäkään pyhää ollut niin täydellistä, ettei hänellä olisi ollut lihaa ja verta, sekä ettei hänen olisi täytynyt käydä alituista sotaa lihaansa vastaan, joten ei ole mahdollista, että he voisivat olla paljasta henkeä ja kaikkineen esikuvaksi kelpaavata. Monta kertaa on täytynyt luontoa ja järkeä tulla sekaan, jot ei ollenkaan ole seurattava. Sentähden käskää Mooses meitä hajoittamaan sorkat ja Paavali hengellisesti tuomitsemaan ja olemaan hyväksymättä kaikkia heidän töitään ja toimiaan.

Näissä kolmessa asiassa, nimittäin **ihmissopissa, pyhain esimerkissä, ja isäin raamatunselityksissä** luulee ja uskoo nyt joka mies olevansa oikealla tolalla. Ei ole ketään, joka uskaltaisi niitä epäillä ja sanoa vastaan, niin että he nyt kaikessa turvallisuudessa rehentelevät ajatellen, ettei kenelläkään muulla Pyhää Raamattua olekaan kuin heillä ainoastaan, jonka he ovat tarkoin ja koreasti kyllä saaneet sopimaan näihin kolmeen astiaan. Kaiken tämän ohessa ovat he vielä syvemmmälle pudon-

neet pimeyden kuiluun, niin että väittävät luonnollista valoa ja pakanallista tiedettä myöskin hyväksi keinoksi, jolla totuus löydetään. Tämän johdosta ovat korkeakoulut nyt niin suunnattomasti erehtyneet, että opettavat, ettei ilman Aristotelesta kukaan voi harjoittaa jumaluusopintoja, se on: tulla hyväksi kristityksi. Voi pimeyttä, kolkkoa pimeyttä!

Sitä voisi sentään kärsiä, jos luonnollinen tiede tyytyisi opettamaan, että tuli on kuumaa, viisi ja kolme ovat yhteensä kahdeksan j. n. e., jonka luonnollinen järki kaikki hyvin käsittää. Mutta he kiipeävät päätänsä korkeammalle, sepustelevat paljaita unennäköjä ja hyödyttömiä mietelmiä asioista, joita ei olekkaan ja joista he eivät mitään tiedä, niin että surkeata on ajatella heidän mielettömän hupsua opiskelemistaan, johon he paljon varoja ja vaivaa uhraavat ja josta kaikesta heitä sitten perkele lopulta palkitsee sylkemällä heitä päin silmiä. Jumala rankaisee heitä näin, niinkuin he ovat ansainneet, koska eivät pysyneet pelkässä Raamatussa. Sentähden täytyy heidän nieleksiä paljasta tuommoista helvetin rapaa ja katkua ja joutua turmelukseen.

Sen jälkeen ovat he törmänneet kiinni oikein perkeleeseen ja noudatelleet aaveina ilmestyviä ja apua pyytäviä sieluja, jommoisien henkien kaikkea puhetta nyt uskotaan ilman mitään kammoa ja pelkoa. Siitä syystä on messun käyttäminen joutunut niin väärälle tolalle sielumessujen ja anteidenmyynnin kautta, niin ettei kylliksi voida asioita surkutella ja valittaa, vaikka koko maailma yötä ja päivää itkisi verta. Silloin antautui perkele oikein meidän manattavaksemme ja pakotettavaksemme totuutta puhumaan, ja hän on tehnyt sellaista pilkkaa ja ilvettä meidän uskottamme ja sakramenteistamme, kuin ikänänsä vaan on tahtonut. Tämä kaikki on utelemishimomme palkka ja ansio, koska emme ole tyytyneet Jumalan sanaan, vaan pitäneet uskol-

lista Jumalaamme ja isäämme narrina ja rihkamakauppiaana, ikäänkuin hän karttaisi opettamasta meitä omassa Raamatussaan eikä osaisi tai voisi meille opettaa, mitä meidän tulee tietää tai mikä meille on hyödyllistä tietää. Hän siis tekee meille oikein jättäessään meidät perkeleen opetuslapsiksi, koska ylönkatsomme hänen koulunsa.

Sinä kai sanot: Eikö sitten tule uskoa, että harhailevia sieluja kiertää apua anomassa? Minä vastaan: Anna niiden vaeltaa, mitä varren vaeltanevat, sinä kuulet mitä Jumalasi käskkee. Jos ylenkatseellisesti kohtelet noita henkiä, et siinä suinkaan mitään syntiä tee, mutta jos yhtäkään niistä pidät totisena, niin olet jo eksymisen vaarassa. Minkä tähden? Sentähden, ettei Jumala suinkaan tahdo, että sinä kuolleilta oppisit ja etsisit totuutta. Hän yksin tahtoo olla sinun elävä, tietorikas ja riittävä opettajasi. Hänen sanastaan tulee sinun pitää kiinni, hän tietää hyvästi, mitä hän sinulle kuolleista ja elävistä sanoo, sillä hän tietää kaikki asiat.

Mutta mitä hän sinulle ei sano eikä tahdo sanoa, sitä ei tule sinun himoita tietää, vaan tee hänelle se kunnia, että uskot hänen tietävän, mikä sinulle on tarpeellista, hyödyllistä ja hyvä tietää. Jätä sentähden kaikki tuollaiset henkien kummittelemiset vapaasti ja iloisesti tuulen tuoda veden viedä äläkä niitä ollenkaan pelkää; niin jättävät nekin sinut rauhaan. Ja jos niinkin olisi laita, että talossasi jossain asustaisi jokin haltiahenki ja tonttu, niin älä sillä paljon päätäsi vaivaa, vaan tiedä, että se ei ole mikään hyvä henki, joka tulisi Jumalasta; tee ristimerkki ja ota usko sydämeesi. Jos Jumala sallii sinua rangaistavan kuten hurskasta Joppia, niin jos tämä on perkeleen omaa ilvettä, niin katso hänet ylön vahvassa uskossa ja uskalla ainoastaan lujasti Jumalan sanaan, sillä siihen ei perkele pysty, ole siitä vankan varma.

Minäpä luulen, ettei yksikään tuollainen haltiahenki ole Jumalan määräämä rangaistukseksi, vaan on tämä perkeleen omaa ilkeyttä peljättääkseen turhanpäiten ihmisiä, koska hänellä ei enään ole mitään valtaa heitä vahingoittaa. Sillä jos hänellä olisi valta vahingoittaa, ei hän tulisi näkyviin monine tonttuinensa, vaan suorittaisi pahat temppunsa niin salaviihkaa, ettet huomaisikaan, kuka sen teki. Jos taas jokin hyvä henki tulisi luoksesi, niin ei se voi tapahtua tällaisella tavalla, monia haltioita käyttäen ja sellaisella kevytmielisyydellä. Koettele tätä ja osoita tällaista uskoa, niin saat nähdä, ettei tuollaiset kummitelut ole Jumalasta ja että ne viimein lakkaavat. Mutta jollet usko, niin on hänellä hyvä tilaisuus toimia, sillä silloin ei ole siinä Jumalan sanaa, jota ainoata perkele pelkää.

Jumalan sanat, joista sinun tulee kerskata, ovat Luukk. 16: 29, kun Abraham sanoi rikkaalle miehelle helvetissä tämän pyydettyä, että kuollut Latsarus lähetettäisiin hänen elossa olevien veljiensä tykö maailmaan, jonka pyynnön Abraham hylkää sanoen: **Heillä on Mooses ja profeetat, kuulkoot niitä.** Näistä sanoista käy aivan selville, ettei Jumala tahdo meitä kuolleitten kautta opettaa, vaan pitää meitä Raamatussaan. Sentähden mitenkä ikänä ja missä henki sinun luoksesi tulleeakaan, niin älä ollenkaan kysele, onko hän paha tai hyvä, vaan pistä hänelle ilman muita mutkia nenän eteen nuo sanat: **Heillä on Mooses ja profeetat,** niin on hän heti tajuava, mitä sinä tarkoitat. Jos se taas on hyvä henki, niin hän pitää sinun vaan sitä rakkaampana, koska sinä vapaasti ja iloisesti tunnustat hänen ja sinun Jumalasi sanaa. Ellei hän hyvä ole, kuten tuollaisten kummittelevien laita kaikkien on, niin kyllä hän pian sinulle heittää jäähyväisensä.

Samaa lausuu myöskin Mooses 5 Moos. 18: 9–11, jossa sanoo näin: **Israel! Koskas**

tulet siihen maahan, kuin Herra sinun Jumalas sinulle antaa, niin elä opi tekemään sen kansan kauhistuksen jälkeen. Ei yksikään pidä sinun seastas löyttämän, joka poikansa tai tyttärensä käyttää tulen läpitse, eli joka ennustaja, päivänvalitsija, eli tietäjä eli velho, eli lumooja, eli noita, eli merkkein tulkitsija, eli joka jotakin kuolleilta kysyy. Tässä kuulet, että Jumalan edessä on pakanallista kauhistusta kysellä kuolleilta tai henkiä, ja että se on ankarasti kielletty. Näihin Mooseksen sanoihin viittaa Abraham, kun ei tahdo sallia Latsaruksen mennä elävien ilmoille. Sinä siis voit vedota näitä henkiä vastaan tähän lauseeseen ja sanoa: Jumala kieltää sinua kysymästä kuolleilta.

Tätä asiaa onkin Jumala niin tarkkaan valvonut, ettei ole mitään mitään esimerkkiä eikä mitään tapausta Pyhässä Raamatussa, että pyhät olisivat mitään tiedustelleet kuolleilta. Tämä on kolmas tukipuu sinulle, että saatat sanoa hengille: Ei ole yhtään esimerkkiä kuultavana eikä luettavana Raamatussa sellaisista hengistä ja heidän menostansa, sen vuoksi tulee ne ylönkatsoa ja hyljätä paljaina perkeleen kummituksina.

Tästä voidaan helposti huomata että Samuelin herättäminen, 1 Sam. 28: 12, oli vaan perkeleen kummitusta, sillä kaikki se tapahtuu vastoin Jumalan selvää käskyä. Sen vuoksi ei saa arvella, että oikean profeeta Samuelin on herättänyt joku noita-akka. Mutta koska Raamattu juuri tässä vaikenee eikä mitään virka, oliko siinä oikea vai väärä Samuel, tekee se sen siitä syystä, että se vaatii jokaisen hyvin tietämään, että Jumala Mooseksen kautta on kieltänyt kuolleilta tiedustelemasta; ja hän ei peruuta sanaansa, sanoo Job ja Bileam 4 Moos. 24: 13. Ja kuinka olisi noitavaimolla ollut mitään valtaa niiden pyhien yli, joita yksin Jumala käsissään ja huomassaan varjelee.

Mutta, sanotaan, sillä tavalla tulee kiirastulikin kielletyksi. Minä vastaan: Jos sinä olet kiirastulta uskomasta, et sen vuoksi ole mikään vääräuskoinen, sillä siitä ei sanota mitään Raamatussa. Ja parempi on sinun olla uskomatta, mikä on ulkopuolella Raamatun, kuin että hylkäisit sen, mikä Raamatussa on. Anna tästä paavin ja paavillisten vihastua, kuten vaan tahtovat, jotka ovat tehneet kiirastulesta uskonkappaleen, koska se on tuottanut heille kaiken maailman rikkauden ja vienyt lukemattomia sieluja helvettiin, jotka tähän ovat turvanneet ja lohduttaneet itseään töllään pääsevänsä kadotuksen tullesta. Ei Jumala ole antanut sinulle mitään käskyä kiirastuleen nähden, vaan ettet kuolleilta mitään kysyisi etkä uskoisi, mitä ne sanovat. Pidä tätä uskottavampana ja totisempänä kuin kaikki enkelit, lukuun ottamatta paavia ja hänen paavilaisiansa, joita ei kiirastulestakaan puhuessaan kannata uskoa, koska he kaikissa asioissa ovat valhettelihoita ja pettureita.

Mutta jos tässä tahdotaan mieleesi johdattaa Gregoriusta, Augustiinusta ja muita pyhiä, mitä he ovat lausuneet, miettineet ja selittäneet kiirastulesta, niin olet jo edellä kuullut, minkä verran rakkaita pyhiä on seurattava ja uskottava. Kuka takaa meille, etteivät he tässä ole pettyneet ja hairahtuneet niin kuin monessa muussakin asiassa? Meidän uskollamme pitää perustuksena olla Jumalan sana eikä mikään hiekka tai suo, jommoisia ihmisten luulo ja työt ovat.

Tähän sopivat myös Jes. 8: 19–20 sanat: **Koska siis he teille sanovat: Kysykääit noidilta ja tietäjiltä, jotka jaarittelevat ja tutkivat; niin sanokaat: Eikö kansan pidä Jumalaltansa kysymän? Eikö ole parempi kysyä eläviltä kuin kuolleilta, ja pikemmin lain jälkeen ja todistuksen? Ellei he tämän sanan jälkeen sano, niin ei heidän pidä aamuruskoa saaman.** Katso, tämä on myöskin

selvä lause, joka vaatii ja pakottaa meitä Jumalan laista ja todistuksista tutkimaan kaikkia, mitä tahdomme tietää; ja ken ei tätä tee, hänen ei pidä saaman aamuruskoa, joka epäilemättä on **Kristus** ja totuus itse. Ja huomaapas, että hän kehoittaa ainoastaan Jumalasta tiedustelemaan, jotta ei kukaan töllistelisi tavasta kohti ja odottaisi Jumalalta jotain erityistä ilmoitusta. Myöskin osoittaa hän, missä ja mistä meidän tulee Jumalata tiedustella, ja sanoo: **Hänen lakinsa ja todistuksensa jälkeen.** Hän ei suvaitse Jumalata itseäänkään tiedusteltavan ulkona Raamatusta, ja paljoa vähemmin sallii hän sen muiden asiain suhteen.

Mooses luettelee siis 5 Moos. 18: 10, 11 useita tiedustelutapoja nimittäin kahdenlaisia: **Ennustajia**, jotka puhuvat tulevista asioista, niinkuin tähteintutkijat ja väärät profeetat tekevät perkeleen vaikutuksesta; **päivänvalitsijoita**, jotka pitävät muutamia päiviä onnettomina, muutamia onnellisina matkustaa, rakentaa, mennä naimisiin, sotia ja kaikkea muuta askaroida; **perkeleen liittolaisia**, koska en tiedä muuksikaan sanoa niitä, jotka pahan hengen avulla manaavat esille ja saavat nähdä salaisia aarteita, tapauksia ja muita asioita peilistä, kuvasta, sauvasta, miekasta, lasista, kristallissa, sormessa, kynnessä, sormuksessa, taikakepissä ja muussa senlaisessa; **noitia** eli **noita-akkoja**, jotka ovat noita häijyjä perkeleen porttoja, jotka noituen varastavat itselleen toisen maidon, nostavat rajuilmoja, ratsastelevat pukeilla ja luudilla, lentävät vaipoillaan, ampuvat ihmisiä noitanuolillaan ja niitä rampaavat ja kuihduttavat, kiduttavat kehtolapsia, noituvat avioparin siitinjäseniä y. m. s.; **maanaajia**, jotka loihtimalla parantavat eläimiä ja ihmisiä, lumoavat käärmeitä, panevat taikavoiman rautaan ja teräkseen ja tunnustelevat paljon huminoita ja muita merkkejä; **merkkein tulkitsijoita**, joilla on perkele korvaan

kuiskuttelemassa ja jotka ihmisille osaavat sanoa, mitä on hukkunut ja mitä he tekevät ja aikovat, kuten mustalaisilla on tapana; **silmänkääntäjiä**, jotka voivat esineille loihtia toisen muodon, niin että lehmä tai sonni näyttää todelliselta ihmiseltä, ja jotka herättävät ihmisten haluja rakkauteen tai haureuteen ja harjoittavat paljon muuta perkeleellisyyttä; sekä viimeksi **vainajat** eli **harhailevat henget**.

Katsoppas, ettei Mooses ole mitään unohtanut, vaan tukkii kaikki aukot, joista tahdotaan tiedustella ja oppia ulkopuolelta Jumalan sanaa. Näinpä onkin hän monta kertaa lausunut hylkäystuomionsa ihmisten omista mietelmistä ja luonnollisesta järjestä, erittäin 5 Moos. 12: 8: **Ei sinun pidä tekemän sitä kuin sinulle itse näkyis oikeaksi.** Ja Sananl. 3: 5, 7: **Elä luota sinun ymmärrykseesi; ja elä ole viisas mielestäsi.** Näin siis näemme kuinka Jumala ei tahdo, että seuraamme mitään järjessämme tai järkemme yläpuolella olevaa, vaan ainoastaan hänen sanaansa. Siitä syystä Jesaias kieltääkin meitä kysymästä mitään eläviltä tai kuolleilta vaan ainoastaan Jumalalta hänen lakinsa jälkeen. Samoin P. Pietarikin 2 Piet. 1: 19 sanoo: **Meillä on vahva profeetallinen sana, ja te teette hyvin, että siitä vaarin otatte niinkuin kynttilästä, joka pimeissä valistaa, niin kauvan kuin päivä valkenee ja kointähti koittaa teidän sydämissänne.** Eikö Pietari puhu ihan yhtä Jesaiaan kanssa Jumalan sanasta ja aamuruskosta? Sanoohan P. Pietari, että **ainoastaan sana on pimeissä valaiseva kynttilä.** Eikö hän ilmeisesti osoita, että paljasta pimeyttä on siellä, missä tätä sanaa ei ole?

Näin suuren poikkeuksen aineesta täytyi meidän tehdä, kumotaksemme villihenget ja ihmisopit ja säilyttääksemme P. Raamatun puhtauden. Nyt palaamme jälleen tekstiin ja opimme näiltä tietäjiltä kysymään: **Kussa on**

se äsken syntynyt Juutalaisten kuningas? Anna Heroodeksen kysellä pappeja ja kirjanoppineita, me tiedustelemme ainoastaan: **Kussa on se äsken syntynyt Juutalaisten kuningas?** Anna sinä korkeakoulujen kysellä: missä on Aristoteles? missä paavi? missä luonnollinen järki? missä Bernhardi? missä Gregorius? missä kirkolliskokoukset? Missä tohtorit? j. n. e.

Me kysymme, **missä on Kristus?** Me emme tyydy emmekä rauhoitu, vaan kuulustelemme Raamattua, joka hänestä puhuu. Emme välitä vähääkään siitä, kuinka suuri ja pyhä Jerusalemi on, kuinka korkea ja mahtava Rooma on. Me emme etsi Jerusalemiä emmekä Roomaa, vaan kuningasta Kristusta hänen Raamatustaan. Kun meillä Raamattu on, niin jätämme taaksemme Heroodeksen, papit ja kirjanoppineet Jerusalemineen ja Roomineen, ja seuraamme sitä, kunnes Kristuksen löydämme.

Mutta me havaitsemme tässä, kuinka Raamatulla ja Kristuksella on kolmenlaisia opetuslapsia. **Ensiksi papit ja kirjanoppineet**, jotka tuntevat Raamatun ja opettavat sitä jokaiselle pääsemättä itse sen perille. Eikö sentään vallitse suuri, vallan tavaton paatumus ja ylönkatse hengellisesti oppineissa ihmisissä? He kuulevat ja näkevät, että noin suuria ja merkillisiä miehiä tulee noin kaukaisista maista Kristusta etsimään; heille sanotaan tähdenkin taivaalla osoittaneen hänen syntymistään; vieläpä he esittävät itsekin todistuksen Raamatusta. Koska he nyt olivat pappeja ja kirjanoppineita, olisi heidän pitänyt olla kaikkein ensimmäisiä, jotka juosten olisivat kiirehtineet Betlehemiä kohti suurella ilolla ja näkemisen halulla. Niin, vaikka olisivat kuulleet Kristuksen syntyneen itämailla, olisi heidän pitänyt samota henkineen ja tavaroineen hänen luokseen, koska kaikki heidän toivonsa ja lohduksensa perustui Kristuksen tulemiseen.

Mutta he pelkäsivät Heroodesta, joka varmaankin olisi heidät surmauttanut, jos sannallakaan olisivat Kristusta tunnustaneet ja tahtoneet kuninkaaksensa omistaa, kuten hän ennen samasta syystä oli tappanut Hyrkaanusenkin ja monta muuta hänen kanssansa, vieläpä surmautti sentähden viattomat lapsetkin. He siis kuoleman pelvossa kielsivät Heransa ja kuninkaansa ja jäivät siten Heroodeksen ja perkeleen hirmuvallan alle.

Sitten edelleen, kun Kristus ei ilmestynytäkään eikä tulla ryöpsähtänyt maallisessa vallassa, niin joutui tuo kaikki ylönkatseeseen ja unhotukseen, vieläpä he arvelivat tietäjienästäkin vedetyiksi. Näin kasvoi Kristus aivan tuntemattomana heidän keskuudessaan, niin etteivät tienneet, mistä hän tuli, kuten evankelista Johannes 1: 26 sanoo. Tämmöisiä nyt ovat Kristuksen opetuslapset; he kyllä tietävät totuuden, mutta eivät uskalla sitä tunnustaa eikä siinä pysyä, jonka vuoksi he joutuvatkin kadotukseen, kuten Kristus Matt. 10: 32 ja 33 sanoo: **Jokainen kuin minun tunnustaa ihmisten edessä, sen tunnustan myös minä minun isäni edessä, joka on taivaissa. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, hänen minä myös kiellän minun isäni edessä, joka on taivaissa.**

Toisia opetuslapsia ovat **Herodes ja hänen väkensä**. Herodes, näet, tutkii Raamatua, uskoo sitä ja pitää totuutena, uskoo myöskin, että Kristuksesta on siellä julistettu ja että hän on syntynyt. Olisipa muutoin kaisen tämän ylönkatsonut eikä näin vakavasti asiaan ryhtynyt. Siis on hän varmaankin ollut sitä mieltä, että Raamatussa on Jumalan sanaa, jonka täytyi tulla täytetyksi, ja Jumalan töitä, joittenka piti tässä Kristuksen syntymisessä toteutuman. Siitä huolimatta karkaa hän kohta paikalla pystyyn tietten ja tahallisesti vastustaakseen Jumalan sanaa ja töitä, arvelen voivansa viskata nurin, mitä Jumala sanoo

ja tekee, vaikka kohta hän tietääkin, että Jumala sen sanoo ja tekee. Sentähden hän tiedustelee ja kuullustelee Raamattua ja Kristusta sangen visusti, mutta ainoastaan siinä tarkoituksessa, että hän kaikki juurittaisi pois ja tekisi tyhjäksi, sillä häntä pelottaa sen toteutuminen, mitä Jumala sanoo, joka ei saata valehdella. Eikö tämä ole uskomatonta, päätöntä ylimielisyyttä? Kuka voisi ajatella, että sellainen yritys voi juolahtaa yhteenkään ihmissydämeen. Ja kuitenkin on näitä kaikkina aikoina maailma täynnä ja he ovat ylimmäisiä ja parhaimpia kaikissa paikoissa.

Kolmannenlaisia opetuslapsia ovat nuo hurskaat tietäjät, jotka jättävät maansa, kotinsa ja kontunsa ja kaikkensa, mennäksensä etsimään ja löytääksensä Kristusta. Nämä ovat niitä, jotka rohkeasti tunnustavat Kristusta ja hänen totuuttansa. Mutta Heroodeksia ovat ne, jotka näitä vainoovat ja juurinensa pois repivät, ja ovat yhtä kaikki olevinaan Jumalan palvelijoita, käyvät kirkossa ja menettelevät hurskasten ihmisten tavoin.

Profeeta Miikan lauseesta.

Voisi tässäkin arveluttaa, miksi evankelista muuttaa profeetan sanat ja lausuu: **Ja sinä Betlehem Juudan maassa, et sinä ole suinkaan vähin Juudan pääruhtinasten seassa; sillä sinusta on tuleva se ruhtinas, jonka minun kansani Israelia pitää hallitseman.** Kuitenkin kuuluvat profeetan sanat, Miik. 5: 1 näin: **Ja sinä Betlehem Ephrata, joka vähäinen olet Juudan tuhanten seassa, sinusta on minulle se tuleva, joka Israelissa on hallitsija oleva.** Kuinka sopivat yhteen nuo kaksi lausetta: **Et sinä ole suinkaan vähin**, kuten Matteus sanoo, ja: **Sinä, joka vähäinen olet.**

Tuosta toisesta eroavaisuudesta, että Matteus sanoo: **Juudan pääruhtinasten seassa**, ja Miika: **Juudan tuhanten seassa**, selvitetään helposti, Hepreankielinen sana **alfe** mer-

kitsee, näet, **ruhtinaita** ja **tuhansia**, niin että, ken tahtoo, voi profeetan sanan suomentaa joko sanalla **ruhtinaat** tai **tuhannet**. Samoin jos saksalainen sanoisi: ”tuolla tulee herttua, (Herzog),” niin voisi jokainen sillä käsittää sekä sotapäällikköä että itse joukkoakin, sillä sanalla **herttua** voidaan saksankielellä osoittaa sotajoukon marssimista tai sotaretkeä tai koko joukkoa yleensä. Ja mitä joukko saa aikaan, voittaa tai menettää, sitä sanotaan herttuaan tai ruhtinaan toimittamaksi.

Samoin on Mooseksen laissakin, 2 Moos. 18: 21, säädös, että päämies oli asetettava tuhanten päälle, joka merkitsee jotenkin samaa kuin jos sanottaisiin **ruhtinasten seassa** tai **tuhanten seassa**. Hänen ajatuksensa on kuitenkin joka tapauksessa se, että useita joukkoja löytyi, joista kussakin oli tuhannen miestä ja eri ruhtinas, ja joihin Israelin kansa oli jaettu. Näistä **ruhtinaista** eli **tuhansista** sanoo profeeta Betlehemiä **vähäiseksi**, samoin kuin me voisimme sanoa: Saksenin kaupungeista on Wittenberg pieni. Mutta evankelistan mielestä on ollut parempi sanoa **Juudan ruhtinasten seassa** kuin **tuhanten seassa**, koska siellä silloin ei liene ollut varsin tuhatta miestä, vaan siellä kyllä saattoi olla joku komennuskunta, jossa oli määränä tuhat miestä ja siis myöskin sellainen päällikkökunta, joka tuhatta miestä on johtamassa.

Näin saattaa jokaisen kaupungin pormestaria tai myöskin yhteiskuntaa merkitä sanalla **aluph**, se on: tuhat eli seurakunta, jossa saattaa olla likimain tuhat henkeä ja niillä päällikkö eli pormestari. Samantekevää siis on, vaikka suomentaisimme evankelistan ja profeetan näinkin: Ja sinä Betlehem olet vähäinen yhteiskunta eli kaupunki Juudaan kuntien eli kaupunkien seassa. Betlehem olikin tähän aikaan toisten kaupunkien rinnalla, kuten Hebroniin, Kariatseriin ja muihin verraten varsin vähäinen kaupunki.

Kun taas profeeta sanoo **Betlehem Ephrata** ja evankelista **Betlehem Juudaan maassa**, on tämäkin samaa. He tahtovat, näet, molemmat käyttää selvää puhetapaa ja tarkasti kuvata Betlehemiä, että se on Juudaan maan kaupunki, jolla muinoin oli nimi Efrata ja nyt Betlehem. Joulupäivän ensimmäisessä saarnassa olemme kuulleet, minkä tähden sitä sanottiin sekä Betlehemiksi että Efrataksi, koska se nimittäin oli viljavata maata. Betlehem, näet, merkitsee leipäaittaa ja efrata hedelmällistä paikkaa, jossa viljaa runsaasti kasvaa. – Helposti myöskin voidaan sovittaa yhteen profeetan sanat: **joka Israelissa on hallitsija oleva**, ja evankelistan: **ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman**, vaikka kohta ei evankelista ilmaisekaan, minkälainen tämä hallitus oli oleva ja mitenkä se oli kansaa hyödyttävä.

Mutta kuinka sopinee tämä yhteen, että profeeta sanoo kaupunkia **vähäiseksi** ja evankelista **ei suinkaan vähimmäksi**? Ovathan nämä lauseet aivan vastakkaisia? Ei kuitenkaan siinä määrässä, että kävisi heidän kirjojaan väärennetyiksi sanominen. Nähtävästi ei ole tässä mitään muuta tarkoitusta, kuin että evankelista pitää enemmän silmällä hengellistä suuruutta, johon profeetakin tähtää, aivan kuin hän tahtoisii sanoa: Sinä Betlehem olet kyllä vähäinen ihmisten silmissä, mutta totuudessa et sinä ole pienin Jumalan silmissä, koska Israelin Herra on sinusta tuleva. Mitä siis profeeta on tarkoittanut suoraan kuitenkin lausumatta, sen evankelista ilmaisee ja täydentää.

Tällaista puhetapaa, että jotain ollaan lausumatta, vaikka sitä kuitenkin tarkoitetaan, käytetään sängen paljon yleisessäkin puheessa. Niinkuin jos sanoisin: Sinä olet kyllä ystäväni, mutta pysyt vihollisten joukossa, joka tietää jotain samaa kuin: Sinä et suinkaan ole vähäisin vihamiehistäni. Samoin: Kerjäläiset ovat köyhiä, mutta heillä on kuitenkin paljon

rahaa, se on: He eivät kuitenkaan ole kaikkein köyhimpiä. Samoin P. Paavalikin Room. 2: 22 sanoo: **Sinä kauhistut epäjumalia ja raatelet sitä Jumalalta, kuin hänen tulee,** se on: älä siltä luule Jumalaa palvelevasi, vaikka et kumarrakaan epäjumalia.

Riittäköön tämä tästä asiasta, sillä minua ei haluta tätä paljon pohtia. Se ei ole tarpeellistakaan uskovaiselle ihmiselle, joka tässä antaa Jumalalle kunnian eikä epäile, että kaikki on hyvin ja oikein Raamatussa järjestettynä, vaikka ei osaakaan kaikkea toteen näyttää. Oppineet sellaista tarvitsevat puoltaakseen Raamattua herjaajia ja väärentäjiä vastaan.

Sentähden käymme nyt Raamatun käsitystä ja ajatusta katsomaan, joka ei tässä tarkoita mitään tavallista Israelin Herraa, jommoisia ennen aikaan paljonkin oli ollut, vaan kaikista entisistä eriävää ja kaikkia mitä erinomaisempaa, koska hänestä profeetat niin ylevästi puhuvat ja julistavat. Miikan lauseen mukaan, näet, ei voisi otaksua Israelissa ennen muuta Herraa olleenkaan, koska hän sanoo: **Betlehemistä on minulle se tuleva, joka Israelissa on hallitsija oleva.** Hän aivan kuin tahtois sanoa: Tahdonpa kerrankin nataa Israelin kansalle Herran, jotta silläkin olisi oma ruhtinas; tähän asti ovat kuninkaat ja ruhtinaat olleet ainoastaan palvelijoita, eikä kansa ole ollut heidän omansa, mutta tämä on oleva Herra, jonka oma kansa on.

Sentähden ovatkin kaikkein vanhimmat ammoisista ajoista asti tällaisia lauseita niin ymmärtäneet, ettei Kristuksen pitänyt oleman ainoastaan ihminen vaan myöskin Jumala, eikä hänen herraudellansa koskaan loppua, sekä ettei hän ollut ruumiillisesti vaan hengellisesti hallitseva. Sillä ei kellään ihmisellä, eikä kenelläkään enkelilläkään ole omaa kansaansa. Ainoastaan Jumala on Herra omassa kansassaan, kuten David Ps. 7: 9 sanoo: **Herra**

on kansain tuomari. Ja Gideon sanoi Tuomar. 23, kun kansa vaati häntä rupeamaan heille Herraksi: **En minä tahdo hallita teitä, ei myös minun poikani pidä teitä hallitseman; vaan Herra olkoon teidän hallitsijanne.** Sentähden sanookin Jumala 1 Sam. 8: 7, kun kansa anoi Samuelia kuninkaaksi: **Ei he ole sinua hyljänneet, vaan minun he ovat hyljänneet, etten minä heitä hallitsisi.** Tätä ei tule niin ymmärtää kuin olisi synti ollut heidän pitää kuningasta, jonka hän kuitenkin heille antoi, vaan he luottivat enemmän ihmiselliseen apuun ja hallitukseen kuin yksistään Jumalaan, joka oli raskas synti.

Jos nyt Kristuksen piti olla sen kansan Herra, joka oli hänen omansa, ei hänen herrautensa voinut olla ajallista eikä ruumiillisista, vaan täytyi hänen hallita kaikkea kansaansa: mennyttä, nykyistä ja tulevaista. Sentähden täytyi hänen olla ijankaikkinen Herra, joka totisesti saattoi ainoastaan hengellisesti tapahtua. Mutta jos taas Jumala antaa hänelle oman herrautensa, ei Kristus voi olla paljas ihminen, sillä mahdotonta on, että Jumala antaisi kunniansa, herrautensa, omaisuutensa ja oman kansansa sellaiselle, joka ei olisi oikea totinen Jumala, kuten hän Jesaiaan kautta Jes. 42: 8 sanoo: **En minä anna kunniatani toiselle,**

Sentähden seuraakin näitä sanoja profeeta Miikassa: **Jonka uloskäymys on ollut alusta ja ijankaikkisuudesta.** Aivan kuin profeeta sanoisi: Minä julistan Herraa, joka Betlehemistä tuleva on, mutta hän ei ole siellä alkava; hän on ollut jo alusta ja hamassa maailman alussa kaikkina päivinä, niin ettei yhtäkään päivää, ei mitään alkua voida mainita, jolloin hän jo ei olisi syntynyt ja ollut olemassa.

Vaan alussa ja ennen kaikkia ei ole mitään ollut, paitsi ainoastaan oikea luonnollinen Jumala. Siis ei saata uloskäymisessäkään alusta olla ainoastaan **yksi** persoona, sillä uloskäyminen osoittaa toiseen, **josta** toinen käypi

ulos. Siis pakottaa Miika siihen ajatukseen, että tämän Herran täytyy olla Jumalan syntynyt luonnollinen poika ja siis myöskin totinen Jumala hänen kanssansa ijankaikkisuudesta ennen kaikkia luotuja kappaleita.

Toisaalta taas, koska hän oli ajallisesti tuleva Betlehemistä, täytyi hänen olla myöskin totinen luonnollinen ihminen: Ja tämä on **kristillisen uskon pääkappale**. Se on hänen oma kansansa ja oikea Israeli, joka tunnustaa hänet sellaiseksi Herraksi ja antautuu hänen hallittavaksensa ja hänen vaikutuksensa alaiseksi. Mutta jotka tätä eivät usko, niitten Herran ei Kristus ole eivätkä hekään ole mikään Israeli.

Tämän nojalla voidaan helposti päättää, miksi Kristuksen täytyi kuolla ja sitten kuolleista nousta ylös, että hän nimittäin hallitsisi ijankaikkisesti ja hengellisesti. Koska, näet, tämä Raamatun lause pakottaa pitämään häntä totisena, luonnollisena ihmisenä, on siitä seurauksena, että hänen täytyi muuttaa tämä ruumiillinen elämä hengelliseksi näkymättömäksi elämäksi. Eihän ole nimittäin mahdollista, että hän ruumiillisesti hallitsisi niin laivalta ja kauvan, kuin profeetta tässä osoittaa. Hän sanookin, Miik. 5: 2, 3 vielä: **Hän antaa heitä siihen aikaan asti vaivattaa, kuin se on synnyttänyt, jonka pitää synnyttämän. Ja jääneet hänen veljistänsä pitää tuleman jälleen Israelin lasten tykö. Mutta hän on astuva edes ja kaitseva Herran väkevyyden kautta ja Herran hänen Jumalansa nimen korkeuden kautta, ja heidän pitää levossa asuman; sillä hän on nyt kuuluisaksi tuleva, niin lavalta kuin maailmaa on.**

Näistä sanoista on selvää, että Kristuksen valtakunnan saarnan ja kärsimisen kautta pitää enentymän aina maailman loppuun asti, josta tässä puhutaan, kun sanotaan, **että hän on kaitseva Herran väkevyyden kautta ja Herran hänen Jumalansa nimen korkeu-**

den kautta, joka osoittaa, että vaino oli oleva seurauksena hänen saarnastaan.

Sentähden hän sanookin **antavansa** juutalaisia **vaivattaa** heidän ajallisessa olossaan ja hallituksessaan **siihen aikaan asti, kuin se on synnyttänyt, jonka pitää synnyttämän**. Tämä synnyttäjä on apostolien seurakunta, joka Kristuksen kärsiessä oli synnytytuskissa uuden tälle Israelin Herralle synnyttävän kansan tähden, kuten hän itse heille todistaa Joh. 16: 2.

Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa ja tutkisteli visusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi. Ja lähetti heidän Betlehemiin ja sanoi: Menkää ja kysykää visusti lapsesta, ja koska te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kunnioittaisin häntä. Tästä tekstistä voidaan hyvästi huomata, etteivät nämä tietäjät olleet kuninkaita eikä ruhtinaita, vaan yksinkertaisia kunniallisia miehiä, oppineitten ja hengellisten kaltaisia. Herodes, näet, ei heitä kovin juhlallisesti kohtelee, vaan päästää heidät matkustamaan Betlehemiin asiatansa toimittamaan; käskeepä heitä takaisinkin tulemaan sanaa tuomaan, ikäänkuin olisivat hänen alamaisiaan olleet. Näin hän ei olisi tehnyt, jos tietäjät olisivat olleet kuninkaita tai ylhäisiä herroja, vaan silloin olisi hän pitänyt kestit heille, matkustanut heidän mukanaan ja kohdellut heitä kunnioitavaisesti. Kaikki tarinat, näet, todistavat Heroodeksen kohteliaaksi mieheksi, joka osasi maailmallisen tavan mukaan kunniaakkaasti ja arvokkaasti kohdella ihmisiä ja tahtoi olla maailman mainittavia. Mutta koska hän nyt kutsuu salaa heidät luokseen, ilman mitään komeutta ja loistoa, olivat he varmaankin paljoa vähäarvoisempia kuin hän itse.

Mutta miksi **kutsuu hän heitä salaa?** Kuuluuhan maa hänelle ja hänellä oli valta kaiken ylitse? Kyllä niinkin, mutta tämän teki hän sen vuoksi, koska hyvin tiesi, että juuta-

laiset sydämensä pohjasta asti olivat hänen vihollisiaan ja mielellään olisivat pyrkineet hänestä vapaaksi. Sentähden pelkäsi hän jul-kista kutsumista, sillä jos juutalaiset olisivat saaneet asiasta vihiä, olisivat he ennättäneet ennen häntä ja kieltäneet tietäjiä sanomasta hänelle totuutta, jotta uusi kuningas olisi säilynyt hänen surmaajiltaan.

Mutta kun hän heiltä kysyy, **millä ajalla tähti ilmestyi**, tekee hän tämänkin saman pelon vaikutuksesta, sillä hän oli nyt jo päättänyt tappaa viattomat lapset. Hän ajatteli, näet, näin: Jos uusi kuningas on syntynyt, niin tulevat juutalaiset iloisiksi ja salaavat hänet minulta, kunnes hän tulee täysikasvuiseksi, ja silloin liittyvät he häneen, korottavat hänen kuninkaaksi ja saattavat tuhon minulle. Sentähden täytyy minun ehtiä heidän edellensä ja viekkaasti tiedustella hänen syntymisensä aikaa; jos hän sittenkin pysyy minulta salassa, saavutan hänet kuitenkin toisten joukossa, jos surmautan kaikki sen aikaiset lapset, niin ettei heidän salaamisestaan ole mitään apua oleva. Kuitenkin osoittaa hän tässä viekkaassa suunnitelmassaan näennäistä asianharrastusta saadakseen ilmi tuon uuden kuninkaan ja käskee siis tietäjiä tuomaan hänelle sanaa takaisin; hän tekeytyy siis aivan hengelliseksi ja nöyräksi, kuin olisi hänkin tahtonut sitä kumartaa.

Jos maailmallinen viisaus auttaisi, olisi hän kylläkin taitavasti menetellyt tappaissaan Kristuksen. Mutta toteen käy, mitä Salomoni Sananlask. 21: 30 sanoo: **Ei yksikään viisaus eli ymmärrys eikä neuvo auta Herraa vastaan**, ja Ps. 33: 10: **Herra tekee pakanain neuvot tyhjäksi, hän saattaa kansain ajatukset turhaksi**, sekä Ps. 37: 32, 33: **Jumalaton väjyy vanhurskasta ja etsii häntä tappaaksensa. Mutta ei Herra jätä häntä hänen käsiinsä**. Tämmöisiä Raamatun lauseita täytyy Heroodeksen tahtomattaan tässä

toteuttaa ja olla niissä esimerkkinä, lohdutukseksi meille että olisimme rohkeita ja huolettomia emmekä pelkäisi muita kuin Jumalaa yksinänsä. Kun hän on puolellamme, ei voi silloin viekkaus eikä väkivalta meitä vahingoittaa.

Koska he olit kuninkaan kuulleet, menit he matkaansa, ja katso, tähti, jonka he olit nähneet idässä, kävi heidän edellensä, niin kauvan kuin hän edellä käyden seisahti sen paikan päälle, jossa lapsi oli. Koska he tähden näit, ihastuit he sangen suurella ilolla. Evankelista ei sano, että he olisivat luvanneet kuninkaalle hänen pyyntönsä, vaan että he ainoastaan olivat **kuulleet häntä**, kun hän pyysi heitä tuomaan sanaa takaisin. Kuitenkin näyttää siitä vastauksesta, jonka he unessa saivat, että he olivat aikeessa palata Heroodeksen luokse siitä yksinkertaisesta syystä, etteivät tienneet hänen ilkeyttään ja juoniaan, vaan pitivät häntä vilpittömänä ja rehellisenä miehenä. Tästä saamme sen opetuksen, että pyhätkin saattavat helposti pettyä ja erehtyä uskotomien pyhien kauniista käytöksestä ja ulkokultaisuudesta, niin että pitävät hyvänä, mikä ei hyvää olekkaan. Mutta loppuun asti he eivät saa jäädä tähän erehdykseensä, ennen täytyy heidän saada vaikka taivaasta tietoa ja pelastusta. Kuulemisesta puhuukin evankelista sen vuoksi, että he kuulivat Heroodekselta profetan raamattua, kuinka sen uuden kuninkaan täytyi olla Betlehemissä, jota he juuri olivatkin tiedustelemassa ja josta kaikella halullaan kuuntelivat.

Tässä on esimerkki, kuinka Kristuksen vihollisetkin ajoittain ovat hyödyksi ja opetuksiksi toisille, kuten Joh. 11: 50 Kaifas oikein opetti: **Se on meille tarpeellinen, että yksi ihminen kuolee kansan tähden, ettei kaikki kansa hukkuisi**, ja Bileam 4 Moos. 24 luvussa puhuu monta kaunista lausetta Kristuksesta, vaikka he tätä tekevät tietämättään ja aiko-

muksetta. Sentähden Kristus Matt. 23: 2–3 opettaa kansaa sanoen: **Mooseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja fariseukset. Kaikki siis mitä he teidän käskevät pitää, se pitäkää ja tehkää;** kuitenkin kielsi hän heitä **tekemästä heidän töittensä jälkeen.** Siis ovat nämä tietäjät tehneet oikein ja antaneet meille hyvän esimerkin, koska he kuulivat Heroodeksen puhetta, tosin ei hänen itsensä tähden eikä myöskään hänen omana puheenaan, vaan Raamatun tähden, josta hän heille kertoi, ja jota he noudattivat eivätkä Heroodeksen töitä.

Tästä saadaan se oivallinen opetus, että jumalattomia piispoja ja pappeja voidaan aivan yhtä hyvästi kuunnella kuin hurskaitakin ja seurata heidän elämäänsä, kuitenkin edellyttäen, että heidän oppinsa on puhdasta raamattua eikä ihmissepustuksia. Samoin kuin näet, tulee kuulla Raamatun oppia, vaikka kohta sitä Heroodeskin saarnaisi vallan veriset murhatyöt mielessä, samoin tulee toisaalta olla kuuntelematta ihmisoppia, vaikkakin niitä saarnaisi P. Pietari, Paavali taikka enkeli ja vaikka vallan ihmeitäkin satelisi alas kuin tuulta ja tuiskua. Edellä onkin jo sanottu, kuinka pyhät monasti erehtyvät ja ovat pahentavaisia inhimillisissä opeissaan ja töissään.

Sentähden ei Jumala salli, että tarkastelimme heidän esimerkkejään, vaan tahtoo pitämään silmällä omaa Raamattuaan. Tästä syystä antaa hän tapahtua, että pyhät ensin esittelevät ihmisoppia ja töitä, jota vastoin hän useasti laittaa niin, että jumalattomat opettavat puhdasta ja selvää raamattua, jotta hän molemmin puolin meitä hyvin varjेलisi kummastakin pahenuksesta, nimittäin: **vasemmalta kädeltä** jumalattomain pahasta elämästä ja **oikealta kädeltä** pyhain kauniilta paistavasta elämästä. Jollet sinä, näetkös pidä ainoastaan pelkkää Raamattua silmällä, niin

on pyhain elämä sinulle kymmenkertaisesti vahingollisempi, vaarallisempi ja pahentavaisempi kuin noitten julki-jumalattomain, koska jälkimmäiset tekevät törkeitä syntejä, jotka helposti voidaan tuntea ja välttää. Pyhillä taas on ylevä ja korea kiilto ihmisopeissansa, **niin että myös, jos taitaisi tapahtua, valituttakin eksytettäisiin,** kuten Kristus Matt. 24: 24 sanoo.

Nyt on tuollainen pyhain pahennus aivan suora vastakohta pääasialle, nimittäin **uskolle** ja **uskon opille**, mutta törkeät synnit eivät sentään nimenomaan vastusta uskoa ja sen oppia. Vaikka ne sen hylkäävätkin, eivät ne kuitenkaan hyökkää sen kimppuun, mutta ihmisopit ovat paljasta hirmumyrskyä uskoa ja sen oppia vastaan, sillä ne saattavat ihmisen luottamaan itseensä ja omiin töihinsä, josta kuitenkin Kristus pyhiänsä varjelee keskellä ihmisoppeja ja töitä. Aivan samalla tavalla varjeli hän nuo kolme miestä: Hananian, Assarian ja Misaelin keskellä tulista pätsiä. Sentähden ei ole pyhain elämätä tässä katsannossa esimerkiksiä noudatettava, vaan kartettava, niin kuin oikeita ihmeitä, joista ainoastaan tulee kiittää ja ylistää. Samoin kuin, näet, Jumala ei tahdo tehdä jokaiselle ihmeitä palavassa pätsissä, ei hän myöskään jokaisesta tahdo tehdä Bernhardia, Fransiskusta, Gregoriusta, Benediktusta tai Augustiinusta.

Tätä evankelista sillä tarkoittaa, ettei mainitse Heroodeksen nimeä sanoen vaan: **Koska he olit kuninkaan kuulleet.** Hän siis mainitsee häntä kunnia- ja arvo-nimeltään, samoin kuin Johannes 11: 51 sanoo Kaifaan ennustaneen, ei sen vuoksi, että hän oli Kaifas, vaan koska hän oli ylimmäinen pappi. Kuninkaalliset ja papilliset virat ovat itsessään hyviä ja Jumalan asettamia, vaikka pahat ihmiset niitä väärin käyttävätkin. Samoin ovat kulta ja hopea sekä kaikki luodut kappaleet, vaikka niitäkin voidaan hyvästi ja huonosti käyttää.

Näin käyttää Jumala Heroodesta tarkoituksiinsa, siinä paikassa, jossa häntä paraiten sopi käyttää, koska hän on Jumalan luontokappale, ja antaa tilaisuuden sattuesssa hänen palvella tietäjiäkin. Sentähden he eivät näe eivätkä kuule Heroodesta vaan **kuningasta**. He eivät, näet, välittäneet siitä, oliko hän itsessään paha, he tarttuivat siihen kiinni, mikä hänessä oli jumalallista ja hyvää, samoin kuin mehiläinen imee hunajaa kukkasesta ja jättää myrkyt hämähäkille. He kuuntelevat häntä hänen käskiessään heitä menemään Betlehemiin ja tiedustelemaan tarkasti lasta, josta profeetat olivat ennustaneet. Tämähän ei ole hänen omaansa vaan papeilta saatua. Hänen pahanelkisistä juonistaan ja aikeistaan taasen tai hänen pahasta elämästään he eivät tahdo eivätkä voikaan tietää. Näin tulee meidänkin oppia vihaamaan ihmisten paheita, vaan kuitenkin rakastamaan ihmistä, jotta voisimme erottaa hunajan ja myrkyt toisistaan.

Tässä viitataan myöskin siihen, ettei tämä tähti ole voinut olla yhtä korkealla kuin muut tähdet taivaalla, vaan se lienee leijaillut ilmassa heidän yläpuolellaan, sillä muutoin ei olisi ollut mahdollista heidän havaita, oliko se Jerusalemin vai Betlehemin kohdalla. Tiedämmehän taivaan tähdistä, kuten tähtientuntijat ja kokemus todistavat, ettei niistä niiden kaukaisuuden tähden voi huomata, minkä kaupungin kohdalla ne oikeastaan ovat. Vaikka kahden kaupungin väliä olisi kymmenen tai useampiakin peninkulmia, näyttää sama tähti olevan kummankin kohdalla. Sen lisäksi ei voida silmällä seurata niiden kulkua, vaikka se tapahtuu nopeammin kuin mikään silmänräpäys tai leimaus.

Mutta eivät he oikeastaan nähneetkään tämän tähden kiiltävän, vaan hitaasti siirtyvän heidän edellensä sen mukaan, kuin hekin kulkivat tai ratsastivat. Jokainen tähti taivaalla kiittää yhdessä silmänräpäyksessä paljoa pi-

temmän matkan, kuin mitä on Jerusalemin ja Betlehemin väliä, jota on noin kymmenen päivämatkaa, sillä ne kulkevat vuorokaudessa kerran taivaan ja maan ympäri. Myöskin kulkevat siis kaikki tähden idästä länteen tai sitten vastahakaan lännestä itään. Mutta tämä, joka seurasi heitä Jerusalemista Betlehemiin, kulkikin pohjoisesta etelään, josta siis aivan selvästi havaitaan, että se on ollut toisen laatuinen, toisin kulkeva ja eripaikkainen kuin muut taivaan tähdet.

Myöskään ei ole tämä tähti ollut kiintotähti, joksi tähtitieteilijät liikkumattomia tähtiä nimittävät, vaan vapaa tähti, joka saattoi kohota ja laskeutua sekä poiketa joka puolelle. Tämän kautta pannaan tähtien tarkastelijat taas ymmälle, kun ei tällä tähdellä ollutkaan mitään erityistä vaikutusta Kristuksen syntymiseen ja elämään. Ei se myöskään liene ollut niin suuri kuin nuo tuolla ylhäällä taivaalla, vaikka se paljoa suuremmalta näytti läheisyytensä vuoksi. Lyhyesti: se oli Kristuksen palvelija, jolla ei ollut mitään herrautta eikä vaikutusta Kristuksen syntymään.

Mutta onhan ihmeellistä, että tähti nyt vasta heille uudestaan näkyi, kun he eivät sitä enään tarvinneet ja kaupungin tietävät, missä lapsi on, ja taas silloin oli kätkössä, kun sitä olisi tarvittu, ja kun he eivät kaupunkiakaan tietäneet. Tämä on tapahtunut heidän uskonsa vahvistamiseksi kahden todistuksen kautta, kuten Mooseksen laissa sanotaan, että **kaikki asia pitää kahden eli kolmen todistajan suussa oleman**, (5 Moos. 19: 15). Nämä tietäjät kuulivat siis ensiksi profeetain Raamattua Jerusalemissa todistukseksi Kristuksen syntymästä; sitten yhtyy siihen tähti toiseksi todistajaksi ja osoittaa myös samaa syntymistä, joten he nyt olivat varmat asiastansa. Profeeta ei puhu enemmän kuin Kristuksesta Betlehemiin, eikä tähtikään etemmäksi kulje kuin Betle-

hemiin lapsen kohdalle, johon seisahtuu. Tässä oli heillä syytäkin iloita.

Ja menit huoneeseen, löysit lapsen äitinsä Maarian kanssa; maahan lankesit ja rukoilit häntä; ja avasit tavaransa ja lahjoitit hänelle kultaa, pyhää savua ja mirhamia. On siis tarkkaa vaaria pidetty siitä, etteivät tietäjät omalla avulla eikä ihmisten, vaan ainoastaan profeetan Raamatun avulla ja taivaan tähden johdatuksella löysivät Kristuksen, jotta näin tulisi hyljättyksi kaikki luonnollinen tiede, kaikki inhimillinen järki, kaikki hengen ja armon ulkopuolella oleva valo, joka kerskailee ja luulee voivansa opettaa totuutta ja johdattaa oikealle tielle, kuten nyt noiden sokeiden ihmisten korkeakouluissa on laita ja edellä sanottu. Tässä on lopullisesti päätetty, ettei Kristusta, tuota autuaaksi tekevää totuutta, opita eikä löydetä inhimillisen opin tai avun turvin, vaan yksin Raamatun ja jumalallisen valon täytyy hänet osoittaa, kuten hän Matt. 16: 17 sanoo: **Autuas olet sinä Simon Joonaan poika, sillä ei liha eikä veri ilmoittanut sitä sinulle, mutta minun isäni, joka on taivaissa.** Tässä syrjäyttää Kristus varsin selvästi lihan ja veren kaikki ilmoitukset, se on: ihmisen ja kaiken inhimillisen ymmärryksen, joka totisesti ei voi Kristusta meille osoittaa, vaan jonka totisesti täytyy olla paljasta pimeyttä.

Näin myöskin Joh. 6: 44 sanoo: **Ei taida kenkään minun tyköni tulla, ellei Isä vedä häntä.** Tässä myöskin on kaiken inhimillisen ja oman järjen ylpeys saanut kiroustuomionsa, koska se ei voi oikealle tolalle johdattaa, ja erehtyä täytyy kaikkien, jotka sitä seuraavat. Näin tarkasti ja voimakkaasti estää Jumala kaikin paikoin luonnolliset arvelut vaikuttamasta ja tahtoo, että me tunnustaisimme itsemme sokeiksi, luopuisimme omasta valostamme, antautuisimme ainoastaan hänen talu-

tettavikseen ja opastettavikseen sillä tiellä, jota järki ei voi tuntea eikä käydä.

Tietäjain uskosta.

Tässä opettavat nyt nämä tietäjät meille oikean uskon. Kun he olivat kuulleet saarnan ja sanan profeetoista, eivät he enään olleet laiskoja eivätkä hitaita uskomaan, ja huomaappas kuitenkin heille sattuneet loukkauskivet ja esteet. **Ensiksi** pettyivät he tullessaan Jerusalemiin, pääkaupunkiin, josta eivät löydä Kristusta; tähtikin oli kadonnut. Olihan meidän mielestämme, tai jos ihmisellinen järki ainoastaan olisi ollut heillä turvana, heidän pitänyt ajatella: Meitäkin hulluja, me olemme turhaan näin kauvas matkustaneet, tähti on meidän pettänyt, se onkin ollut näköhairaus. Jos kuningas olisi syntynyt, tottakai hän olisi pääkaupungissa löydettävissä ja makaisi kuninkaallisessa salissa. Mutta nyt kun tulemme, katoaa tähti, emmekä löydä ketään, joka hänestä mitäkään tietäisi; meidän outojenکو pitäisi ensimmäisiä olla, jotka hänestä puhumme hänen omassa maassansa ja kuninkaallisessa kaupungissa. Voi toki, aivan perätöntä taitaakin kaikki tämä olla!

Sen lisäksi hämmästyvät juutalaisetkin; hänen oma kansansakaan ei hänestä mielellään kuule puhuttavan; he osoittavat meidät pois kuninkaallisesta kaupungista viheliäiseen kylään, ja kukapa tietää, mitä sieltäkään löydämme. Vieläpä näyttävät he itse niin kylmiltä ja vierailta asialle, ettei yksikään seuraa mukamme opastaaksensa meitä lapsen luokse. He eivät itsekään usko heille kuninkaan syntyneen ja me miekkoiset tulemme toivoen hänen löytävämme. Voi, kuinka autiolta ja kolkolta kaikki näyttää, vaikka nyt pitäisi kuninkaan syntymistä vietettävän. Jos koiran penikka olisi syntynyt, tottapahan tuo hiukan äännähtäisi. Ja nyt pitäisi täällä kuninkaan syntyneen, eikä kuulu hiiskaustakaan. Eikö ihmisten pitäisi

laulaman ja hypiskelemän, kynttilöitä ja lyhtyjä sytyttämän ja kaunistaman kaikki kadut koivunlehvillä ja kukkasilla? Kylläpä se on vaivainen kuningas, jota me etsimme! Voi meitä hupsuja, jotka olemme ruvenneet näin petkutettaviksi narreiksi j. n. e.

Epäilemättä on heissä vielä osaksi ollut lihaa ja verta eivätkä he vielä liene olleet vapaita tuonlaisista tai saman kaltaisista ajatuksista ja päähänpistoista; kaiketi saivat he kestää hyvinkin ankaran uskon kamppauksen. Luonnollinen järki, näet, ei millään tavalla olisi tässä koettelemuksessa selvinnyt, se olisi paikalla suutansa murtanut ja puhkaillut, kun ei löytänyt mielessään kuviteltua kuningasta, sekä sanonut: johan nyt perkele minun tänne toi; mikä kuningas täällä olisi syntynyt, jossa kaikki on niin hiljaista ja surkeata? Meidän paimenemmekin toki pitävät suurempaa ääntä, jos heille on lapsi syntynyt, ja lehmän poikiminenkin on paremmin tunnettu kuin tämä kuningas.

Katso, näin tekee järki ja luonto aina; se ei kulje tietämistään pitemmälle. Kun se ei enään tiedä, on se paikalla valmis sanomaan Jumalata valehtelijaksi, kuten Ps. 14: 1 heistä sanoo, ettei tässä Jumalata olekaan, vaan perkeleen täytyy tässä olla. Tämöistä se on korkeakoulujen valo, jonka pitäisi johdattaman Jumalan luokse, mutta se viekin helvetin syvyyteen. **Ei luonnon valkeus eikä armonvalkeus voi olla ystäviä. Luonto tahtoo tuntea ja olla vakuutettu, ennen kuin uskoo, armo tahtoo uskoa, ennenkuin tuntea.** Sentähden ei luonto pääse omaa valkeuttaan pitemmälle, armo taas astuu iloisesti pimeyteen, noudattaa paljasta sanaa ja Raamattua, näyttäköön se siltä tai tältä, olkoon se luonnosta totta tai valhetta – se pitää sanasta kiinni.

Katso, tällaisen taistelun ja kilvoituksen vuoksi, jonka nämä rakkaat tietäjät saivat

kestää pysyessään kiinni profeetan lauseessa ja sitä noudattaessansa, vaikka kyllä kurjalta näytti tämä kuninkaallinen syntyminen, lohdutti ja vahvisti Jumala heitä sellaisella tähdellä, joka kulki heidän edellensä ja pilkotteli heille paljota ystävällisemmin kuin ensi kerralla. Nyt he näkevät sen jo lähellä ja se on heidän oppaansa, he ovat varmoja kaikissa asioissa, eivät minkäänlaisten tiedustelujen tarpeessa. Ensi kerralla oli tähti heistä kaukana, ja he olivat vielä epätietoisia, mistä kuninkaan löytäisivät.

Näin kristitynkin aina käy, että jos hän kiusauksessa on lujana pysynyt niin saapi hän sen jälkeen tuntea Jumalaa niin sydämellisen suloiseksi, läheiseksi ja niin selvästi, että ihminen unohtaa tuskansa ja kiusauksensa, jopa rupee haluamaankin ja rakastamaankin vielä suurempiakin kiusauksia, joista hän vahvistumistaan vahvistuu, niin ettei hän enään niin helposti pahene Kristuksen elämän ja näkyväisen menon mitättömyydestä ja vähäpätöisyydestä. Hän on nyt, näet, saanut maistaa ja kokea, että näin täytyy tapahtua: **Joka Kristuksen tahtoo löytää, hänen tulee siltä näyttää, ikäänkuin ei muuta löytäisikään kuin paljasta häpeätä.** Samoin olisivat nämä tietäjät saaneet hävetä, ja olisivat pettyneet, ja sanoa, niinkuin kukatiesi salaa sydämessänsä sanoivatkin: Kylläpä me poloiset olemme korealla juoksulla: lähtekää vaan toistenkin matkaan etsimään uutta kuningasta.

Tämä se on mielestäni olla apinan hännässä kiikkumassa, niinkuin tuolla rihkamarouvalle luonnolla aina on tapana, kun se on tekemisissä Jumalan sanan ja töitten kanssa. Sillä että nämät tietäjät olivat tällaisessa kiusauksessa ja sängen raskaalla mielellä, asioiden niin kolkoilta näyttäessä huomaamme heidän sydämmellisestä ilostansa, jonka tunsivat tähden jälleen nähtyänsä. Tämä riemastus todistaa, ettei heidän sydämmensä ahdistus ja ha-

luttomuus suinkaan vähäinen ollut ja että he saivat epäuskoa vastaan kestää kovan kilvoittelun, johon kyllä olikin syytä, kun ottaa luonnon lukuun. Sen vuoksi sanoo Kristus Matt. 11: 6 sattuvasti: **Autuas on se, joka ei pahene minusta.** Niin, tosiaankin autuas, sillä kovalle ottaa ja ahtaalle käypi, kun ulkomuodosta saa niin tykkänään vähän johtoa siihen, että Kristus olisi siellä löydettävissä.

Kun nyt tietäjät ovat kiusauksesta päässeet ja suuren ilon kautta tulleet ikäänkuin uudesta syntyneiksi, ovat he nyt vahvoja eivätkä enään pahene Kristuksesta keitettyään tämän puustin. Vaikka he siis tulevat köyhään huoneeseen, löytävät nuoren köyhän vaimon ja köyhän lapsen, ja vaikka täällä on kaikki aivan niin toisen näköistä kuin kuninkaalla, jonka palvelijatkin ovat näköjään komeampia ja arvokkaampia kuin tämä kuningas, eivät he kuitenkaan anna kiusaukselle mitään valtaa, vaan suurella ja täydellä uskon lujudella poistavat he silmistään ja mielestään sen, mikä heidän luontoansa ja omaa luuloaan olisi viehättänyt ja miellyttänyt. He seuraavat yksinkertaisesti profeetan lausetta ja tähden todistusta ja pitävät häntä kuninkaana, lankeevat hänen eteensä, rukoilevat häntä ja antavat lahjoja hänelle. Oi, kuinka voimallinen tämä usko on ollut, kuinka paljon se onkaan ylönkatsonut sitä, joka olisi luontoa yllyttänyt. Kuinka monet lienevätkään siinä paikassa ajatelleet: Nuopa vasta ovat kaikkein suurimpia narreja, jotka tuollaista köyhää lasta kumartavat, heidän täytyy tosiaankin olla noiduttuja, kun tuosta kuninkaan tekevät.

Tässä se nyt on evankeliumin ydinkohta, jossa se opettaa **meille uskon laatua ja luontoa**, että nimittäin on **argumentum non apparentium**, se on: usko riippuu kiinni ainoastaan Jumalan sanasta ja antaa sellaisten seikkojen ohjata itseänsä, jotka se näkee ainoastaan Jumalan sanan osoituksissa, vaikka tämän ohes-

sa moni seikka tuntuukin yllyttävän häntä pitämään joutavana ja turhanpäiväisenä, mitä sana hänelle sanoo. Mitä taasen luonto sanoo apinan hännässä kiikkumiseksi ja kammoo, sitä pitää usko oikeana tienä ja tunkeutuu sen läpi, jättää luonnon viisauteensa ja ymmärtäväisyyteensä, pysyy sen mielestä narrina ja hupsuna, tulee näin Kristuksen tykö ja löytää hänet. Tähän sopivat P. Paavalin 1 Kor. 1: 25 sanat: **Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset.** Tunteminen ja uskominen eivät, näet, sovi yhteen.

Kun he antoivat kolme lahjaa ja kumarsivat häntä, ei tule sitä niin ymmärtää, kuin jokainen olisi erilaisen lahjan antanut, vaan kuten jo edellä on sanottu, ovat lahjoittaneet yhteisesti oman maansa tavaroita, joilla tunnustivat hänen kuninkaaksi. Rukoilemisenkaan ei ole tapahtunut niin, kuin Jumalaa rukoillaan, sillä he luullakseni eivät häntä vielä tunteneet Jumalaksi, vaan Raamatun mukaan on tapa ollut rukoilla näin kuninkaita ja ylhäisiä henkilöitä, joka ei mitään muuta ollut, kuin että kunnioitukseksi langettiin heidän jalkainsa eteen. Samoin vieläkin polvia notkistetaan, joka tapahtuu ilman suupuheita ainoastaan ruumiin liikkeillä.

Mutta miten he lienevät puhutelleet Maa-riaa ja Jooseppia, sen jätän joutilasten mietittäväksi. Itämaiset kielet eivät ole niin kaukaisia ja vieraita heprean kielelle, etteivät he helposti olisi voineet toisiaan ymmärtää. Samoin kuin, näet, he saattoivat puhutella Heroodesta, pappeja ja Jerusalemin asukkaita, samoin he myös osasivat puhella Maarian ja Joosepin kanssa. Vaikka kohta heillä olisikin toinen kieli ollut, oli kuitenkin Juudan kansa liikkuvata ja tunnettua Punaisen meren seuduilla, niin että kaikkina aikoina on kummankin maan kieltä osattu; löytyyhän Saksankin maakunnissa vieraskielisiä ja vieraisa maissa saksankieli-

siä. Nyt on koko Punainen meri toiselta rannikoltaan ilmeisesti rikasta Araabiata, josta nämä tietäjät tulivat.

Ja Jumala kielsi heitä unessa Heroodeksen tykö palajamasta, ja he menit toista tietä omalle maallensa. Tästä näkyy, kuinka Jumalaan uskovaiset ovat hänen erityisen varjeluksensa alla. Hän, näet, pitää niin tarkkaa huolta näistä tietäjistä, että pitää silmällä heidän kotimatkansakin ja antaa sen johdosta heille neuvoja unessa. Mutta miksi Jumala salli heidän palata Heroodeksen luokse, vaikka hän kyllä olisi hyvästi voinut varjella tämän lapsen kaiken maailman väkivaltaista, ja siis Heroodekseltakin, jos kohta tämä olisikin hänen löytänyt ja käsiinsä saanut? Tämä on tapahtunut meille opiksi, ettemme kiusaisi Jumalata. Mitä säädyllyisesti ja luomakunnan avulla voidaan aikaan saada, sitä ei tule ylönkatsoa, sanoen: Minähän tahdon Jumalaan uskoa, kyllä se hyvästi niin tapahtuu. Yhtä hyvin voisit olla työtä tekemättä ja sanoa: minä tahdon uskoa Jumalaan, kylläpä hänkasvaa, mikä kasvavata on. Mutta mitä varten olisi luomakunta, ellei sinun käytettäväksesi? Ensimmäisen Mooseksen kirjan 1 luvussa kerrotaan Jumalan luoneen ja järjestäneen kaikille luoduille heidän oman tehtävänsä; ihmisen määräsi hän viljelemään ja tekemään työtä, jota käskyä hän ei ikänä peruuta eikä sinua varten uutta anna.

Sinä kait kysynet tässä: Kuinka sitten oikeaan osaan, niin että uskon ja olen kuitenkin Jumalaa kiusaamatta; sinähän, näet, ylistätä ja saarnaat paljasta uskoa, etkä voi sitä kyllin korkealle pilviin asti kehua? Minäpä vastaan: ei ennemmin eikä enempää tule sinun uskoa, kuin Jumalan sanasta saat ainesta. Uskon olento ja luonto on, että se perustuu ja turvautuu Jumalan sanaan: missä Jumalan sanaa ei ole, siinä ei saa eikä pidä mitään uskoa oleman. Eikö tämä ole kyllin selvää ja vakuutta-

vaa puhetta? Sentähden sanotaan Jumalan sanaa Raamatussa Testamentiksi: **testimonia, pacta, foederata**, koska ne vaativat uskoa. Eikä olekkaan hän koskaan vaatinut ketäkään uskomaan töitensä ilman sanaa.

Mutta toisaalta on hän sanansa vahvistanut töillä ja ihmeillä, jotta sana uskottaisiin, kuten Kristuskin Joh. 10: 38 sanoo: **Jos ette minua usko, niin uskokaat ne työt.** Missä siinulla nyt ei ole Jumalan sanaa, siinä tulee sinun käydä käymistäsi eteenpäin ja käyttää voimiasi, omaisuuttasi, ystäviäsi ja kaikkea, mitä sinulle Jumala on antanut, ja näin pysymän siinä järjestyksessä, joka 1 Moos. 1 on säädetty. Ei hän ole sitä sinulle turhaan antanut eikä hän myöskään tee sinun hyväksesi siinä sellaista muutosta, että vesi tulisi viiniksi ja kivi leiväksi, vaan semmoiseksi kuin hän minkin on suonut, semmoisena tulee sinun antaa se olla ja sitä viljellä, kunnes hän sinut pakottaa sanalla tai työllä toisin menettelemään.

Mutta kun tulee aika ja paikka, jossa ei luoduista enään ole apua ja jossa sinun oma kuntosi loppuu, katso, silloin alkaa Jumalan sana, sillä tässä on hän käskenyt meitä pitämään häntä Jumalana, se on: etsimään kaikkea hyvää häneltä. P. Raamattu ja sana, vaikka se ainakin pitää paikkansa, tulee kuitenkin vasta hädässä, kun ei mikään enään voi auttaa, oikein tunnetuksi ja hyödylliseksi. Tästä hän Ps. 50: 15 sanoo: **Avukses huuda minua hädässä, niin minä tahdon auttaa sinua**, josta käy selville, ettei hädässään voi kukaan Jumalaa kiusata. Kaikki hänen sanansa ja lupauksensa soveltuvat hädän aikaan, jolloin ei kukaan muu kuin hän voi auttaa. Näin luemme Matt. 4: 7, että kun perkele kiusasi Kristusta laskeutumaan alas temppelein harjalta, tämä vastasi siihen kieltäen sanoen: **Sillä kirjoitettu on: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas.** Hän aivan kuin sanoisi: Voinhan minä varsin hyvin laskeutua tikapuitakin myöten, ei

tässä tarvitse ihmeitä odottaa. Sitä vastoin luumme vanhain isien pyhissä muinaistari-noissa, että kerran vaelsi kaksi veljestä, joista toinen kuoli nälkään Jumalan tähden (se on: joutui helvettiin), koska hän pahojen ihmisten keskuuteen jouduttuaan ja heiltä syötävää saatuaan ei tahtonut sitä käyttää hyväkseen sanoen ei tahtovansa ottaa sellaisten ihmisten leipää, vaan odottavansa taivaasta alas ravintoa itselleen; mutta toinen kävi ruokaan kä-siksi, söi ja jäi henkiin. Mitä tuo hupsu muuta teki, kuin katsoi ylöں Jumalan järjestyksen hänen luoduistansa ja kiusasi häntä? Olkoot ihmiset kuinka pahoja tahansa, ovat he kuitenkin Jumalan luomia, yhtä hyvin kuin oh-dakkeet ja orjantappurakin. Jos orjantappura saattaa sinua palvella niin että voit sillä puh-kaista paiseen tai sitä muuhun käyttää, ei si-nun tule sitä sen vuoksi hyljätä, että se on pis-tävä pensas.

Niinpä luumme myöskin, että Abraham ja Iisakki luopuivat vaimoistansa ja laittoivat ne pois, etteivät kiusaisi Jumalaa; he antoivat menevän mennä menojaan ja tekivät tehtä-vänsä. Sen vuoksi Jumala varjelikin heitä, ett-ei heille eikä heidän vaimoillensa mitään pa-haa tapahtunut, vieläpä hän rankaisi suuria kuninkaitakin heidän tähtensä. Tästä on kyl-lin selvää, että Jumalan kiusaaminen on pal-jasta juonittelemista ja röyhkeyttä Jumalan tahtoa vastaan, paitsi jos hätä on käsissä.

Paitsi tätä kiusaamista on vielä **toinen-kin**, joka tapahtuu hädänkin aikana, ja josta Jumala rankaisi Israelin lapsia. Se onkin vali-tettavasti edellistä yleisempi kiusaaminen ja tapahtuu vallan toisella tavalla kuin edellinen, joka syntyy siten, että turvataan siihen, johon ei Jumalan sanan lupausta olekaan. Tämä taa-sen tapahtuu, vaikka meillä onkin Jumalan sanan lupaus, nimittäin näin: Vaikka tiedetään Jumalan luvanneen apuansa kaikessa hädässä, ei siihen kuitenkaan tyydytä, ei tahdota odot-

taa eikä malttaa mieltä, vaan ruvetaan hätäile-mään, asetetaan ja pannaan määrä, paikka, ai-ka ja tapa hänen avulleen; ellei hän sitten tule niinkuin me tahdomme ja pyydämme, niin on usko matkassaan. Edellisessä kiusaamisessa ulottuu usko liian pitkälle, tässä taas liian ly-hyelle, edellisessä on se ennenaikainen, tässä liian myöhäinen. Kummassakin tapauksessa poiketaan sanasta pois. Edellisillä on usko il-man sanaa, joka ei mihinkään kelpaa, jälkim-mäisillä taas on sana ilman uskoa, josta ei ole mitään apua. Keskitie on ylevä ja autuaaksi te-kevä; siinä ovat sana ja usko liittyneet yhteen, kuten Jumala ja ihminen yhdessä Kristuksessa on yksi persoona.

Joka siis pysyy kiinni ainoastaan Jumalan sanassa, siihen uskaltaa ja odottaa eikä epäile sen totisesti tapahtuvan, mitä sana lupaa, hän ei pane Jumalalle mitään väärää, ei aseta hän-elle mitään aikaa, mittaa eikä tapaa, vaan jät-tää kaikki hänen huomaansa hänen toimitetta-vakseen tahtonsa ja mielensä mukaan, jotta hän saisi sanansa täyttää, milloin, kuinka, mis-sä ja kenen kautta tahtoo. Tämä on totisesti oi-kea ja vapaa usko, joka ei Jumalata kiusaa ei-kä sitä voikkaan tehdä. Opi sentähden tietä-mään, mikä on Jumalan kiusaamista, joka hel-posti voidaankin tuntea, mutta joka totisesti il-maisee puutetta oikeassa uskossa. Uskoon kuuluu ennen kaikkea Jumalan sana, joka on uskon perustus ja kallio.

Sentähden ei voi Jumalan kiusaaminen ol-la mitään muuta kuin Jumalan kanssa asioi-mista ilman hänen sanaansa, se on: uskotaan niissä tapauksissa, joissa hän ei ole uskomaan käskenyt eikä mitään sanaa antanut, tai ollaan uskomatta, vaikka hän onkin käskenyt ja sa-nansa takeeksi pannut. Nyt ei hän ole käske-nyt sinua uskomaan, että hän on ruokkiva si-nua, kun sinulla on ruokaa edessäsi tai sinä si-tä voit saada ilman mitään ihmettä. Mutta mis-sä sinä et sitä voi löytää, siinä on hän käskenyt

sinua totisesti uskomaan, ettei hän ole sinua avutta jättävä. Mutta hänelle ei saa panna mitään aikaa eikä määrää, sillä hän tahtoo olla vapaa, johon on myös syytäkin, mutta ei suinkaan, koska hän Jumala on, heittää sinua avuttomaksi. Mitä enempää on sinulla vaatimista?

Näin on tässä käynyt Kristukseenkin nähden. Jumala olisi kyllä voinut varjella hänen Heroodeksen väkivallalta, mutta koska asia

oli autettavissa ilman julkista ihmettäkin, on Jumala meille esimerkiksi tässä menetelty tavalliseen tapansa ja luotuja välikappaleita käyttämällä johdattanut tietäjät toista tietä kotiin. Sillä syyttä suotta olisi tässä ihmeitä tarvittu, jos he olisivat palanneet Heroodeksen luokse ja ilmoittaneet hänelle talon, josta lapsen olivat löytäneet. Tälläkin on sentään merkityksensä, josta nyt on laajemmalti puhumisen.